

Undervisning er i sin natur en decentral proces, som i høj grad bæres af de personer, som er til stede. En decentral proces forudsætter imidlertid et administrativt system, som kan opfange og sammenstille de mange erfaringer, som dannes på de enkelte skoler og i de enkelte fag. Erfaringerne må ikke forblive "private", men skal akkumuleres og deles med andre, hvis man skal kunne vedligeholde og udvikle uddannelserne.

Denne publikation er en beskrivelse af et integreret informations-system, der ud fra en helhedsopfattelse af uddannelsessystemet skal sikre effektiviteten og kvaliteten i merkonom- og teknonomuddannelserne med henblik på at kunne ajourføre og forny uddannelserne i takt med ændringerne i samfundet og på arbejdsmarkedet.

I mange evalueringssystemer er man tilbøjelige til at ville undersøge alt for mange faktorer, som dybest set kun har meget begrænset betydning for undervisningen og for uddannelserne.

Her er der lagt vægt på at udvikle et relativt enkelt og effektivt system, der

- systematisk udnytter alle eksisterende data i uddannelsessystemet
- fokuserer på få, men væsentlige effektivitets- og kvalitetsmålinger
- systematisk inddrager alle interessenter i et vidensnetværk, hvor erfaringerne deles med hinanden.

Systemet bygger på en arbejdsdeling mellem erhvervsskolerne og undervisningsministeriet, hvor skolerne primært skal sikre effektivitet og kvalitet i forbindelse med afviklingen af undervisningen, medens ministeriets opgave er at sikre samme i forbindelse med vedligeholdelse og fornyelse af uddannelserne.

Håndbog for udvikling af kvalitet og effektivitet

Håndbog for udvikling af kvalitet og effektivitet

Merkonom- og teknonomuddannelserne

Uddannelsesstyrelsens håndbogsserie nr. 2 - 2001
Voksenuddannelser

Håndbog for udvikling af kvalitet og effektivitet

Merkonom- og teknonomuddannelserne

Håndbog for udvikling af kvalitet og effektivitet

Merkonom- og teknomuddannelserne

Publikationen indgår i Uddannelsesstyrelsens håndbogsserie som nr. 2 - 2001
og under temaet *indhold og struktur af uddannelser eller fag, herunder nye uddannelser*

Forfattere: Styregruppen for merkonom- og teknomuddannelserne

Redaktion: Kai Hansen, studielektor

Tegninger: John Bjerg

Omslag: Malchow A/S, Ringsted

Repro og Tryk: Malchow A/S, Ringsted

Tryk: Malchow A/S, Ringsted

1. udgave, 1. oplag, april 2001: 800 stk.

ISBN 87-603-1930-5

ISBN (WWW) 87-603-1932-1

ISSN 1399-2260

Uddannelsesstyrelsens håndbogsserie (Online) 1399-7394

Udgivet af Undervisningsministeriet, Uddannelsesstyrelsen,
Området for Voksenuddannelse og Folkeoplysning

Bestilles (UVM 9-054) hos:
Undervisningsministeriets Forlag
Strandgade 100 D
1401 København K
Tlf. nr. 3392 5220
Fax nr. 3392 5219
E-mail: forlag@uvm.dk

eller hos boghandlere

Trykt med vegetabiliske trykfarver på 100% genbrugspapir

Printed in Denmark 2001

Forord

I forbindelse med merkonom- og teknonomuddannelsernes fornyelse i 1998 besluttede man i Undervisningsministeriet at udvikle et integreret system, der løbende kan indsamle erfaringer med henblik på fortsat vedligeholdelse og fornyelse af de to uddannelser.

I merkonom- og teknonomsystemet indgår der mange interessegrupper, der både bidrager og stiller krav til uddannelserne. Det drejer sig først og fremmest om undervisningsministeriet, skoler, lærere, studerende, virksomheder, arbejdsmarkedets parter, faglige organisationer og dimittendforeninger. Alle ligger hver især inde med erfaringer, der kan bidrage til ajourføring og udvikling af de to uddannelser. Disse erfaringer er hidtil kun i begrænset omfang blevet systematisk indsamlet, bearbejdet og koordineret.

Formålet har været at udvikle et integreret informationssystem,

- der kan sikre effektiviteten og kvaliteten på interaktionsniveau (undervisning), institutionsniveau (skole), forvaltningsniveau (ministerium) og samfundsniveau (arbejdsmarked) med henblik på at kunne ajourføre og justere uddannelserne (Vedligeholdelsesmål)
- der kan danne grundlag for beslutning om udvikling eller fornyelse af uddannelserne i takt med ændringer i samfundet og på arbejdsmarkedet (Udviklingsmål)

Ved udformningen af systemet er der lagt vægt på, at det kan opfange signaler fra omgivelserne så hurtigt, at der kan gribes proaktivt ind, dvs. inden forandringspresset bliver så stort, at indgrebet får karakter af "kriseindgreb". Vedligeholdelse og fornyelse af uddannelserne skal med andre ord være en vigtig og naturlig del af selve uddannelsessystemet.

Det har samtidigt været målet at udarbejde et relativt enkelt og effektivt system, der

- fokuserer på få, men vigtige områder inden for effektivitet og kvalitet
- systematisk udnytter eksisterende data i uddannelsessystemet
- inddrager interessenterne i et vidensnetværk, hvor erfaringerne kan deles med hinanden

Systemet er udviklet ved et samarbejde mellem Undervisningsministeriet og handelsskoler og tekniske skoler, jf. oversigten i bilag 1.

Det rådgivende forum for merkonom- og teknonomuddannelserne har løbende fulgt arbejdet og bidraget med synspunkter og forslag til opbygning af systemet.

Denne rapport er første udkast til en konkret handlingsplan for, hvordan systemet skal fungere fra efteråret 2000. Rapporten skal dog forinden fremlægges til drøftelse i det rådgivende forum for datanomuddannelsen og på en konference for skolerne i september 2000.

København i marts 2001

N. J. Nordbøge
Undervisningsinspektør

Indhold

3	Forord
6	1. Merkonom- og teknonomuddannelserne
6	1.1 Faglig profil
8	1.2 Pædagogisk profil
9	2. Systemets opbygning
9	2.1 Formål
10	2.2 Kvalitet og effektivitet
13	2.3 Fokusområder og -punkter
14	2.4 Evalueringsniveauer
16	Vertikale sammenhænge
16	Horisontale sammenhænge
17	2.5 Indhold
19	Typer af undersøgelser
20	3. Dataindsamling
20	3.1 Studerende
20	Statistiske oplysninger
21	Undersøgelse af uddannelsen
24	Undersøgelse af lærematerialer
25	3.2 Lærere
25	Undersøgelse af lærematerialer
25	3.3 Skolerne
26	3.4 Virksomheder
27	3.5 Dimittender
27	3.6 Ministeriets fagledere
27	3.7 Rådgivende forum
28	4. Styring
28	Styringsgruppen
28	Projektgruppen
28	Evalueringsrapport
29	Bilag:
30	1. Oversigt over projektdeltagere
31	2. Segmentering af skolerne
33	3. Spørgeskema vedr. uddannelsen - studerende
36	4. Spørgeskema vedr. læremateriale - studerende
39	5a Detailanalyse vedr. læremateriale - lærebog
50	5b Detailanalyse vedr. læremateriale - opgavesamling
60	6. Spørgeskema vedr. faget - faglærere
63	7. Spørgeskema vedr. læremateriale - faglærere
66	8. Interviewskema vedr. virksomheder
70	9. Spørgeskema vedr. uddannelsen - dimittender

1. Merkonom- og teknonomuddannelserne

Merkonom- og teknonomuddannelserne blev fornyet i 1998 i et tæt samarbejde mellem erhvervsskolerne, arbejdsmarkedets parter og organisationer på arbejdsmarkedet.

Af undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 306 af 27. maj 1998 om de to uddannelser fremgår det af § 1, at merkonom- og teknonomuddannelserne skal give et kvalificeret grundlag for at varetage funktioner i deres erhverv inden for henholdsvis merkantile, tekniske, administrative og økonomiske områder.

Begge uddannelser er karakteriseret ved,

- at de er virksomhedsrettede - først og fremmest rettet mod det private erhvervsliv
- at de er funktionsrettede med tyngden liggende på de merkantile, tekniske, administrative og økonomiske områder
- at de har aktualitet med en kerne af blivende værdi
- at de er anvendelsesorienterede eller praksisnære

Selv om der er mange studerende fra den offentlige sektor, som følger de to uddannelser, så ligger der i første punkt, at uddannelserne ikke indeholder specialer, som direkte er rettet mod denne sektor.

At uddannelserne er funktionsrettede betyder, at de beskæftiger sig med emner, som er knyttet til virksomhedens funktioner, fx administration, markedsføring, produktion og økonomi, men går i specifikationsgrad ikke ned på branche- og jobniveau.

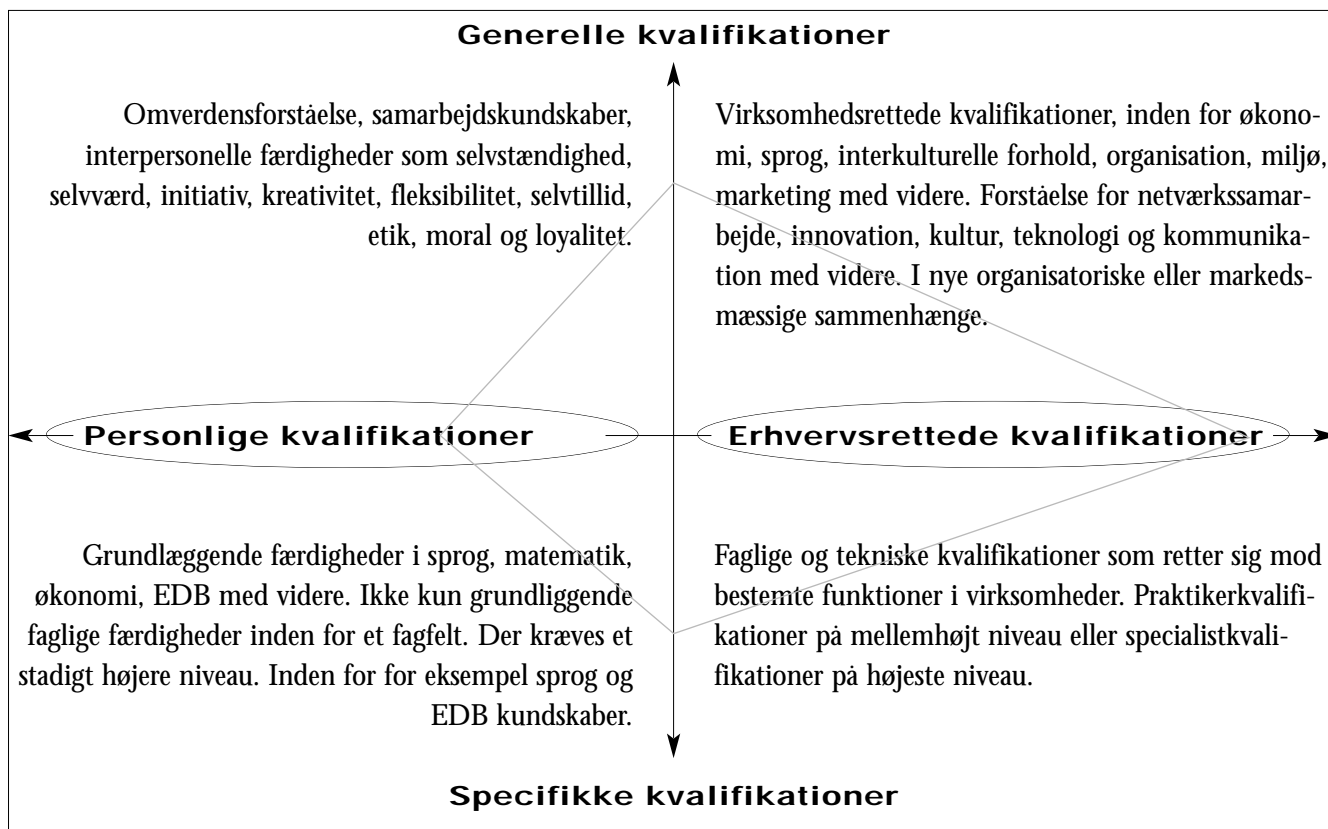
Uddannelserne skal naturligvis være ajourførte og dermed aktuelle, men skal også indeholde en "kerne af blivende værdi". Der lægges på den ene side vægt på, at de to uddannelser formidler nye og anerkendte forskningsresultater, men man ønsker på den anden side ikke at forfølge flygtige modeændringer inden for de enkelte fagområder. Fagplanerne er gjort så rummelige, at helt aktuelle emner kan bringes ind i undervisningen via diskussion, artikler og projekter.

En praksisnær undervisning indebærer eksempelvis, at både lærere og deltagere har praktisk erfaring, som inddrages i undervisningen.

1.1 Faglig profil

Uddannelsernes faglige profil er indtegnet i figur 1.¹

1) Modellen er en bearbejdning af professor Henning Jørgensens model i Mandag Morgens Strategisk Forum.

Figur 1 Kvalifikationsdiagram

I diagrammet skelner man mellem henholdsvis *erhvervsrettede* og *personlige kvalifikationer* og mellem *generelle* og *specifikke kvalifikationer*. Merkonom- og teknomouddannelserne er beskrevet ved hjælp af de fire karakteristika.

Både merkonomsystemet og teknomoussystemet indeholder følgende typer fag:

- fællesfag
- specialefag
- suppleringsfag

Fællesfagene er erhvervsrettede og generelle. Deres indhold kan bruges uanset valg af faglige specialer. Deres formål er først og fremmest at give uddannelserne en faglig bredde, der sætter den faglige specialisering ind i en helhedsopfattelse af virksomhedens økonomiske, organisatoriske og ledelsesmæssige sammenhænge. Fællesfagene er således med til at sikre de mere generelle, erhvervsrettede kvalifikationer inden for økonomi, organisation samt ledelse og samarbejde.

Fællesfagene bidrager endvidere med generelle, personlige kvalifikationer, idet den erhvervede viden også kan anvendes uden for arbejdssituationen.

Specialefagene er erhvervsrettede og specifikke. De er fortrinsvis opbygget omkring virksomhedens funktioner. Specialefagene skal imødekomme behovene for specifikke kvalifikationer, uden at specialiseringsgraden dog er for stor, idet fagene ikke sigter imod beskæftigelse i bestemte brancher eller job.

Suppleringsfag indgår ikke direkte i de enkelte merkonom- og teknomuddannelser. De har først og fremmest til formål at imødekomme aktuelle behov, som opstår for eksempel som følge af ændret lovgivning på et område. Det kan være miljøregnskab eller meget specifik viden inden for et snævert område som for eksempel produktansvar eller internethandel. Behov for at etablere undervisningsforsøg kan også tilgodeses via suppleringsfag. Fagene er fælles for merkonom- og teknomuddannelserne.

Valgfag er fag, som uanset valg af speciale frit kan vælges af den studerende efter behov og interesse. Valgfagene kan være fag, der giver en yderligere specialisering inden for den valgte linie, eller som vælges ud fra behov eller interesse.

Valgfag er ikke selvstændige fag, men kan vælges blandt specialefagene fra en helt anden linie eller blandt suppleringsfagene. Deltagerne på merkonomuddannelsen kan også vælge blandt fagene på teknomuddannelsen og vice versa. Valgfagene kan således knyttes til flere dimensioner i kvalifikationsdiagrammet.

1.2 Pædagogisk profil

Merkonom- og teknomuddannelserne er *modulopbyggede*, hvor hvert modul i sig selv udgør en afrundet helhed, men hvor modulerne samtidigt kan sammensættes, så de giver en samlet uddannelse.

I erhvervslivet lægges der i stigende omfang vægt på udvikling af *personlige kvalifikationer* som selvstændighed, initiativ, samarbejdsevne mv. Mange af disse "bløde" kvalifikationer er nødvendige for at matche arbejdspladsstrukturen og for, at de studerende på egen hånd kan tilegne sig nye kvalifikationer som led i en livslang udvikling og læring.

Udviklingen af faglige og personlige kvalifikationer er ikke løsrevet fra hinanden, men er integreret, idet fagligheden primært skal tilegnes gennem valg af pædagogiske arbejdsmønstre, som samtidigt udvikler og understøtter de personlige kvalifikationer.

2. Systemets opbygning

Vi skal nedenfor se nærmere på systemets opbygning, herunder formål og indhold.

2.1 Formål

Formålet med systemet er gennem dannelse af et vidensnetværk mellem merkonom- og teknonomuddannelsernes mange interessegrupper at skabe det nødvendige og tilstrækkelige informationsgrundlag til,

- at man løbende kan ajourføre og justere uddannelser (fag og linier), undervisning, eksamensformer og administrative procedurer inden for de eksisterende rammebetingelser (*vedligeholdelsesmål*)
- at man på et realistisk grundlag kan træffe beslutninger om udvikling og fornyelse af uddannelserne (fag og linier), undervisningen mv. i takt med ændringer i samfundet og på arbejdsmarkedet (*udviklingsmål*).

Undervisning er i sin natur en decentral proces, som i høj grad bæres af de personer, som enten er fysisk til stede, eller som deltager i fjernundervisning.

Men en decentral proces forudsætter et administrativt system, som kan opfange og sammenstille de mange erfaringer, som dannes på de enkelte skoler og i de enkelte fag. Erfaringerne må ikke forblive "private", men skal akkumuleres og deles med andre, hvis man skal kunne vedligeholde og udvikle uddannelserne.

Ved udformningen af systemet har vi derfor lagt vægt på dannelse af et *vidensnetværk* mellem interessegrupperne omkring de to uddannelser, hvor data hurtigt og let flyder mellem parterne.

Det betyder fx, at den enkelte skole skal være villig til at stille sine erfaringer til rådighed for andre skoler til gavn for hele uddannelsessystemet, således at man gradvis udvikler et lærende netværk.

I ethvert uddannelsessystem er der mange muligheder for, at der opstår fejl og kvalitetsbrister, og mange kvalitetssystemer inden for uddannelsesområdet forsøger at opfange det hele.

Vi har valgt kun at fokusere på indsamling af "*nødvendig og tilstrækkelig*" information om faktorer, som må anses for at have afgørende betydning for effektivitet og kvalitet i undervisning og uddannelser.

Formålet med at opbygge et relativt enkelt system har dels været at imødegå *evalueringstræthed*, dels været omkostningsmæssige hensyn.

Derfor har vi opdelt skolerne i mindre segmenter, der hver for sig må anses for at udgøre et repræsentativt udsnit af skolerne (størrelse, geografisk) og dermed også af fagene, lærere, studerende, dimittender og virksomheder. Man behøver således ikke at lave totalundersøgelser, men kan alt efter behov nøjes med at undersøge et eller flere segmenter.

Derved kan man indsamle relativt flere forskellige oplysninger på samme tid og med indsats af færre ressourcer. Det betyder samtidigt, at skolerne, lærerne og de studerende belastes mindre.

En oversigt over fordelingen af skolerne i segmenter findes i bilag 2.

Som nævnt indgår der i de to uddannelser mange interessenter og aktører, hvis mål og opgaver er forskellige. Derfor har man også forskellig opfattelse af kvalitet og effektivitet. Ministeriet og den enkelte skole skal fx have økonomi og undervisning til at hænge sammen, medens lærere og studerende fx lægger vægt på små holdstørrelser. Der er således indbygget mange *interessekonflikter* i uddannelsessystemet.

Gennem etableringen af et netværkssamarbejde har vi også lagt op til, at der anlægges *helhedsbetragtninger*, således at en effektivisering eller forbedring af kvaliteten et sted i systemet eksempelvis ikke medfører negative bivirkninger andre steder i systemet.

Samarbejdet medfører ligeledes, at *ansvaret* for og arbejdet med indsamlingen, bearbejdningen og distributionen af oplysningerne er delt mellem undervisningsministeriet og skolerne.

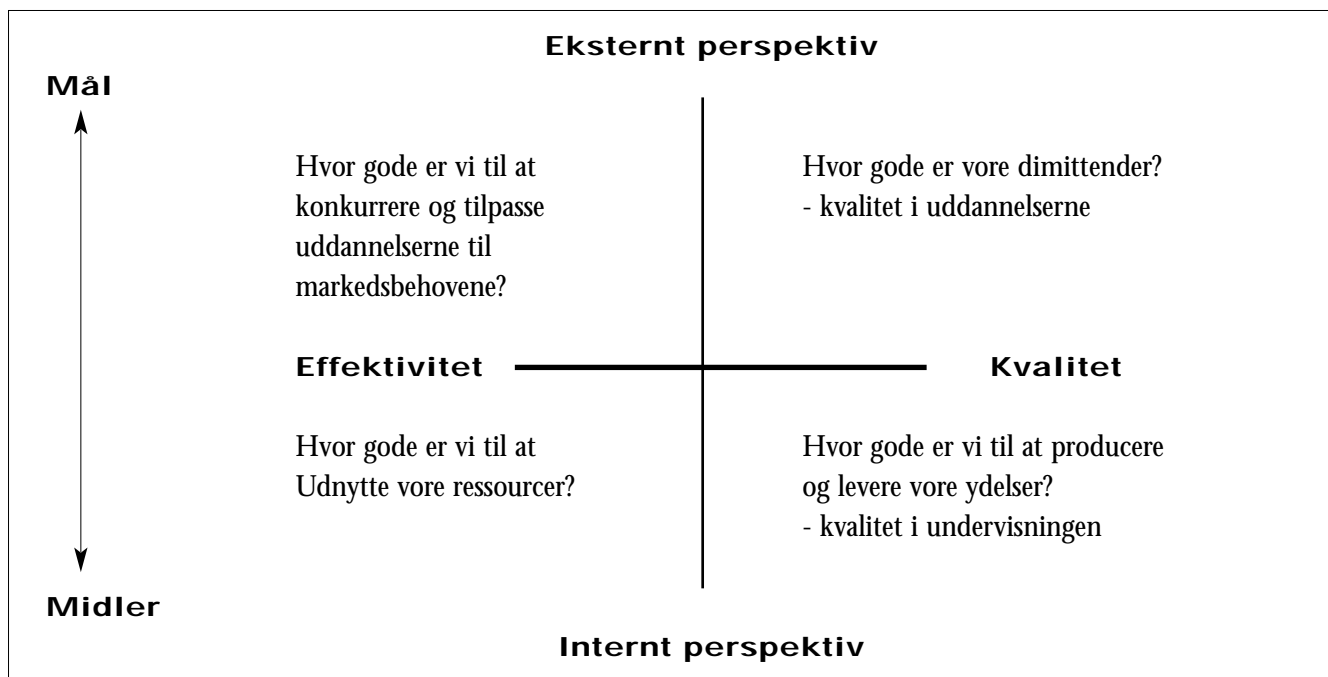
Skolerne skal primært gennem deres egne systemer sikre og udvikle kvaliteten og effektiviteten i forbindelse med afviklingen af undervisningen, medens ministeriets opgave er at vedligeholde og udvikle uddannelserne.

2.2 Kvalitet og effektivitet

I mange evalueringssystemer er man ofte tilbøjelig til at ville undersøge alt for mange faktorer, som kun har en meget begrænset betydning for undervisningen og uddannelsen.

Vi har som nævnt valgt at opbygge et relativt *enkelt system*, der kun fokuserer på forhold, som må anses for at have væsentlig betydning for effektivitet og kvalitet.

Systemet er bygget op omkring grundmodellen i figur 2:

Figur 2 Effektivitet og kvalitet

Som det fremgår af figuren, anlægges der et eksternt og internt perspektiv på effektivitet og kvalitet. Begge begreber kan hver for sig defineres på mange måder, og ofte sker der i praksis en sammenblanding af begreberne.

Vi definerer her den *eksterne effektivitet* som udtryk for, hvor godt merkonom- og teknonomuddannelserne, de enkelte linier og de enkelte fag matcher erhvervslivets, virksomhedernes, de studerendes og dimittendernes behov for uddannelse inden for den nuværende profil. Endvidere er den eksterne effektivitet udtryk for, i hvilket omfang man er i stand til at ajourføre og udvikle uddannelserne i takt med udviklingen i erhvervslivet.

Den eksterne effektivitet måles især ved efterspørgslen efter uddannelserne sammenlignet med konkurrerende uddannelser.

Den *interne effektivitet* er udtryk for, hvor godt uddannelsesressourcerne udnyttes. Der fokuseres især på udnyttelsen af fysiske ressourcer som lokaler og udstyr, på lærerkræfter og på de økonomiske ressourcer, der er stillet til rådighed via offentlige tilskud og deltagerbetaling.

Det er fx vigtigt at tilrettelægge og afvikle undervisningen, studievejledningen og administrative procedurer så godt som muligt på den enkelte skole.

En vigtig kilde til forbedring af den interne effektivitet er også, at man gennem et tættere samarbejde mellem skolerne udnytter ressourcerne bedre. Det er bl.a. sket på brochureområdet, koordinering af holdoprettelser og etablering af fjernundervisning.

De to former for effektivitet hænger nøje sammen. En høj ekstern effektivitet medfører større efterspørgsel efter uddannelserne, som igen er basis for en bedre udnyttelse af ressourcerne.

En god indre effektivitet, hvor omkostningerne holdes nede, giver mulighed for lavere omkostninger for erhvervslivet og for deltagerne. Det øger normalt også efterspørgslen.

Men effektivitetshensyn skal afbalanceres med kvalitetshensyn. Der er mange opfattelser af *kvalitet* i forbindelse med uddannelse og undervisning, fx:

- den bedste undervisning eller uddannelse uden at skele til ressourceindsats
- værdi for pengene, dvs. forholdet mellem undervisningen og uddannelsens kvalitetsegenskaber og indsatsen af ressourcer for at opnå disse egenskaber
- interessegruppernes tilfredshed med undervisningen og uddannelsen
- opfyldelse af interessegruppernes forventninger til undervisningen og uddannelsen
- opnåelse af bestemte krav, fx til undervisningsmål, beståelsesprocenter, karakterniveau eller frafald
- anvendelse af uddannelsen i forbindelse med nuværende job eller i forbindelse med jobskifte

De forskellige kvalitetsopfattelser knytter sig dels til modtagerne og aftagerne dels til udbydere af uddannelse og undervisningen.

De forskellige opfattelser rummer hver for sig gode elementer, men er på andre områder utilstrækkelige og ikke særligt hensigtsmæssige. Der er naturligvis også mange *måleproblemer* knyttet til kvaliteten uanset valg af definition.

Uden at gå ind i en længere diskussion omkring ovennævnte udlægninger af begrebet kvalitet er der dog grund til at pege på, at vi naturligvis er nødt til at skæve til ressourceindsats, når man bedømmer kvaliteten.

Det er også vigtigt at fremhæve, at der ikke kan sættes lighedstegn mellem deltageres umiddelbare tilfredshed og kvalitet.

Opnåelse af bestemte krav eller bestemte mål knytter sig måske snarere til begrebet effektivitet end til kvalitet. Man kan fx sætte kravene så lavt, at man normalt ikke vil betegne kravenes opfyldelse som værende kvalitet.

Da kvalitetsbegrebet rummer så mange forskellige aspekter, har vi valgt ikke at lægge os fast på en bestemt definition af begrebet. Vi vil fx både undersøge deltageres forventninger og deres tilfredshed. Vi vil også følge udviklingen i frafald og beståelsesprocenter, og om uddannelserne kan bruges i praksis.

Som det fremgår af figuren, sondres der mellem kvalitet i uddannelserne og kvalitet i undervisningen mv.

Kvalitet i *uddannelserne* er udtryk for, hvorvidt dimittenderne får de nødvendige kvalifikationer til at kunne udfylde deres funktion i virksomhederne og i erhvervslivet. En sådan evaluering skal på kort sigt ses i sammenhæng med uddannelsens faglige og pædagogiske profil. På længere sigt kan evalueringen medfører ændring i profilen.

Kvalitet i *undervisningen* knytter sig ikke alene til skolernes produktion og levering af undervisningsydelsen, men også til ledsagende ydelser som studievejledning, administration, lokale- og kantineforhold.

De to former for kvalitet hænger også sammen, idet kvalitet i undervisningen gerne skulle bidrage til kvalitet i uddannelserne.

Man må også forvente, at kvalitet i uddannelserne vil give større tilgang til studierne (ekstern effektivitet), der igen skaber større mulighed for forbedring af den interne effektivitet, som igen giver det nødvendige grundlag for at øge kvaliteten i undervisningen, etc.

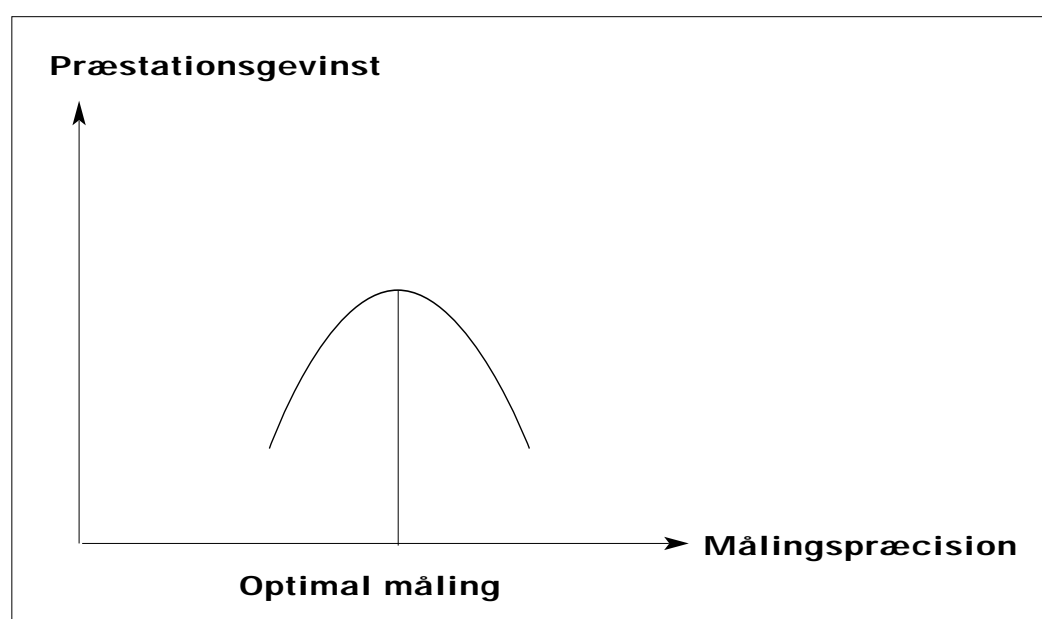
Der er naturligvis ikke her tale om determinisme, men der er mulighed for at komme ind i en *opadgående spiral* med forbedring af både kvalitet og effektivitet.

2.3 Fokusområder og -punkter

Som det fremgår af figur 2, omfatter systemet kun de fire felter: intern og ekstern effektivitet samt intern og ekstern kvalitet.

Inden for hvert af de fire områder undersøges kun de faktorer, som må anses at have *afgørende betydning* for effektiviteten og kvaliteten. Som vi senere skal se, er systemet indrettet på en sådan måde, at mindre betydningsfulde forhold automatisk udgår af undersøgelserne.

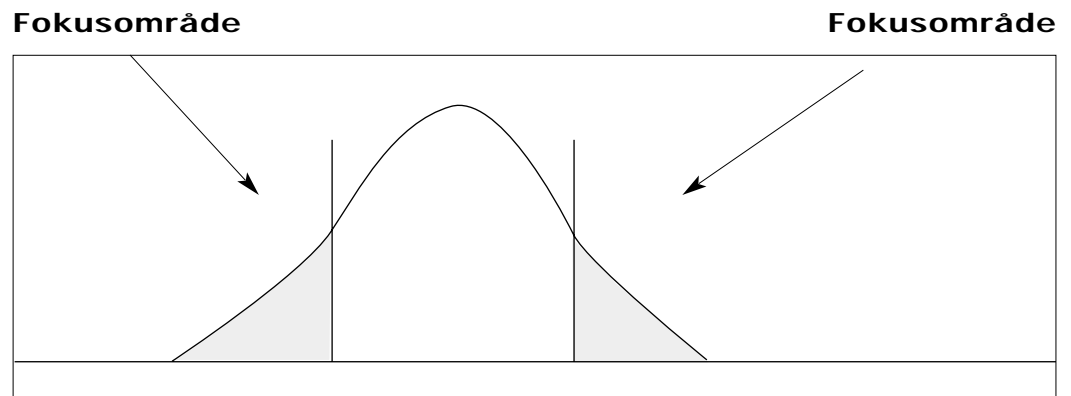
Begge dele hænger sammen med, at grænsen for, hvor mange oplysninger det kan betale sig at indsamle og bearbejde, ret hurtigt overskrides, jf. figur 3.

Figur 3 Principiel sammenhæng mellem gevinst og måling

Som det fremgår af figuren, aftager gevinsten ved at øge målingernes omfang og antal (målingspræcision) ret hurtigt, selv om der i praksis ikke kan sættes præcise tal på akserne i koordinatsystemet.

Det er også baggrunden for, at vi inden for de valgte *fokusområder* kun interesserer os for de forhold, som enten får en meget fin eller meget dårlig evaluering. Man kan lære af begge dele, hvorimod værdien af målinger omkring en middelværdi er af meget begrænset betydning ud fra et tilpasnings- og udviklingsformål. Synspunktet er illustreret i nedenstående skitse.

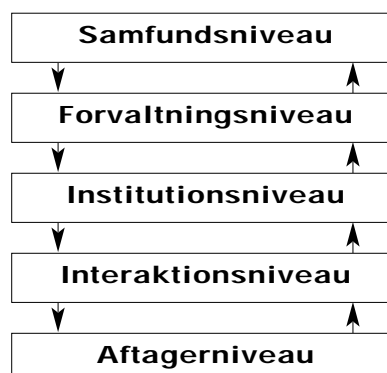
Figur 4 Fokusområder

I forhold til mange andre evalueringssystemer har vi valgt et system, der alt i alt er begrænset med hensyn til

- interesseområder (ekstern og interne effektivitet og kvalitet)
- fokusområder (det meget gode og det meget dårlige)
- fokuspunkter (begrænset antal målinger)

2.4 Evalueringsniveauer

Evaluering af effektivitet og kvalitet kan ske på de i figur 5 viste *systemniveauer*.

Figur 5 Systemniveauer

På **samfundsniveau** skal merkonom- og teknomuddannelserne som nævnt udvikle sig i overensstemmelse med virksomhedernes og erhvervslivet behov/ønsker. De faglige og personlige kvalifikationer skal matche behovene på arbejdsmarkedet.

Uddannelserne skal bidrage til at *fastholde* folk på arbejdsmarkedet i deres nuværende jobfunktioner.

De skal også være med til at sikre den *interne mobilitet*, således at man fx kan påtage sig flere opgaver og større ansvar i takt med udviklingen i den enkelte virksomhed.

Endelig skal uddannelserne ud fra et samfundssynspunkt også give kvalifikationer, der er værdifulde i forbindelse med evt. ansættelse i en anden virksomhed (*ekstern mobilitet*).

Der skal kort sagt lægges vægt på de enkelte fags og de enkelte merkonom- og teknomliniers *anvendelighed* på et arbejdsmarked, der hele tiden er i forandring.

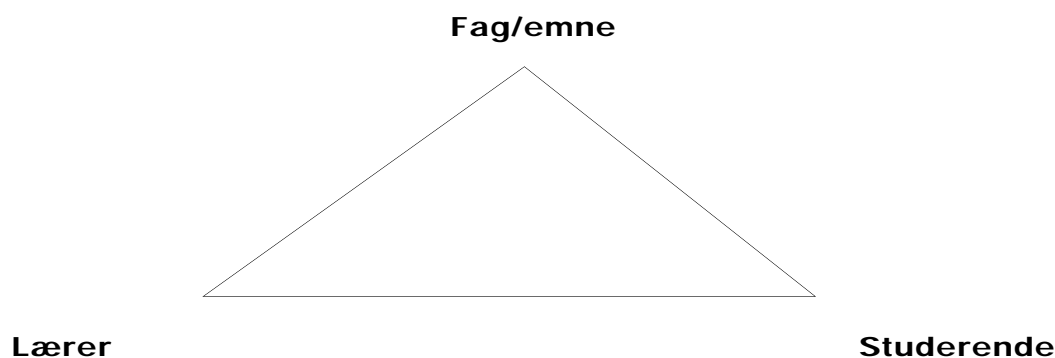
Gennem fastlæggelse af den faglige og pædagogiske *profil* forbinder man uddannelserne med arbejdsmarkedets behov for faglige og personlige kvalifikationer inden for bestemte fagområder og på et bestemt uddannelsesniveau.

Med henblik på justere og udvikle uddannelserne, de enkelte linier og de enkelte fag skal man derfor følge den almindelige samfundsmæssige udvikling og specielt udviklingen på det arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitiske område.

På **forvaltningsniveau** skal undervisningsministeriet og uddannelsesstyrelsen have tildelte ressourcer til at hænge sammen med uddannelserne og undervisningen. Det er forvaltningsniveauet, som afstikker de generelle faglige, pædagogiske, juridiske og økonomiske rammer for uddannelserne og for skolerne.

På **institutionsniveau** eller skoleniveau skal undervisningen mv. tilrettelægges og afvikles inden for de rammer, som er afstukket på forvaltningsniveauet. Dertil kommer lokale rammer omkring undervisningen, fx lokaleforhold, udstyr, studievejledning og administration.

På **interaktionsniveau** afvikles undervisningen som et samspil mellem fag, lærer og studerende, jf. figur 6.

Figur 6 Undervisningssituationen

Det er i ovenstående samspil, at *undervisningens kvalitet* dannes. Derfor skal lærerne både have de faglige og pædagogiske kvalifikationer, der kan skabe kvalitet i undervisningen. Det er i den forbindelse vigtigt, at lærerne fx kan gennemføre *procesevalueringer* af undervisningen med henblik på tilpasning og justering af de pædagogiske arbejdsmønstre.

Det er ligeledes en forudsætning for kvalitet i undervisningen, at skolerne kan tiltrække, fastholde og udvikle gode *lærerkrafter*.

Aftagere af merkonom- og teknonomuddannelserne er først og fremmest *studerende, dimittender* og *virksomheder*. Kvalitet er ud fra et aftagersynspunkt, at man kan anvende uddannelserne i praksis, dvs. at uddannelserne værdsættes af de forskellige aftagergrupper.

Vertikale sammenhænge

Som det fremgår af ovennævnte, har de forskellige niveauer forskellige interesser eller opgaver at varetage. Derfor har de også forskellige opfattelser af, hvad der er kvalitet og effektivitet. De vil være tilbøjelige til at lægge vægt på, at netop deres opgaver løses bedst muligt uden at skele til andre hensyn i det samlede system. Løsning af et problem på et niveau kan derfor samtidigt skabe problemer på et andet niveau.

Der er med andre ord tale om indbyggede *konflikter* mellem niveauerne. Eksempelvis vil man på interaktionsniveauet lægge vægt på lave klassekvotienter, der ofte er grundlaget for bedre læring, mindre frafald, større beståelsesprocenter, etc. Det kan komme i konflikt med skolens økonomi og med forvaltningsniveauets interesse i at udnytte uddannelsesressourcerne bedst muligt.

Som det fremgår af figuren, er der mellem de forskellige niveauer en *gensidig interaktion*, hvor uddannelsernes formål, struktur og hovedindhold fastlægges på de overordnede niveauer og udføres og bruges på lavereliggende niveauer. Herfra indsamles erfaringer med henblik på ændringer i uddannelserne.

I praksis flyder informationen sjældent så frit op og ned gennem uddannelsessystemet, som figuren antyder.

Horisontale sammenhænge

Det enkelte niveau rummer også mange horisontale koblinger, som løbende bør indgå i overvejelserne om revision af uddannelserne.

På *samfundsniveauet* fastlægges de uddannelsespolitiske retningslinier afhængigt af udviklingen på arbejdsmarkedet og den almindelige økonomiske og politiske situation.

På *forvaltningsniveauet* varetager forskellige grene af administrationen mange forskellige uddannelser, der indgår i mange konkurrerende og komplementære sammenhænge.

På *institutionsniveauet* har skolerne fx haft meget forskellige interesser i at udbyde de to uddannelser. Det skyldes ofte forskellige traditioner og vanskeligheder med at skabe økonomisk balance mellem indtægter og udgifter.

Af oversigten kan man se samspillet mellem de væsentlige elementer, som indgår i *vedligeholdelsen og udviklingen* af uddannelserne samt i *afviklingen* af undervisningen.

Uddannelserne og de enkelte fags formål og indhold skal afspejle virksomhedernes og erhvervslivets *uddannelsesbehov* inden for rammerne af uddannelsernes faglige og pædagogiske profil. Man skal derfor kunne følge udviklingen i uddannelsesbehovene for at kunne tilpasse og justere uddannelserne i takt med udviklingen.

Det er naturligvis også vigtigt at følge udviklingen på arbejdsmarkedet med henblik på at kunne foretage grundlæggende ændringer i den eksisterende faglige og pædagogiske profil med tilhørende juridiske og økonomiske rammer.

Som det fremgår af figuren, ligger ansvaret for *justering og udvikling* af uddannelserne hos undervisningsministeriet. Det rådgivende forum, ministeriets fagledere, skolerne, de enkelte lærere og dimittenderne bidrager med det nødvendige informationsgrundlag for ændringer i uddannelserne.

Vejledende *fagplaner* med tilhørende pædagogiske *vejledninger* samt rådgivning via ministeriets fagledere stilles til rådighed for skolerne og deres lærere. Da fagplanerne danner grundlag for undervisningens tilrettelæggelse og afviklingen af eksamen, skal de være tilstrækkeligt klare til, at der fx ikke opstår usikkerhed om pensum og eksamenskrav.

Ligeledes skal *rådgivningsfunktionen* fungere efter hensigten.

Afviklingen af *undervisningen*, dvs. samspillet mellem studerende, lærere og faget, er som nævnt skolernes ansvar. De skal også sikre, at lærerne har de nødvendige kvalifikationer til at kunne varetage undervisningen på betryggende vis, herunder kunne gennemføre *procesanalyser* som udgangspunkt for evt. justering af undervisningen.

Som led i tilsynsplikten kan ministeriet kræve bestemte forhold inddraget i den løbende evaluering af undervisningen. Ligeledes vil man i form af ad hoc analyser kunne følge afviklingen af forskellige sider af undervisningen, fx projektarbejdet eller eksamensafviklingen. Man kan også fra ministeriets side rådgive skolerne med udformningen af analyseskemaer m.m.

Uddannelsernes og fagenes *brugbarhed* undersøges hos studerende, dimittender og virksomheder, således at man både kan følge uddannelsernes anvendelighed på kort og på lidt længere sigt.

Mange *lærere* har en omfattende viden og praktisk erfaring inden for de fag, hvori de underviser. De er derfor også en vigtig kilde i forbindelse med evaluering af fagenes og de enkelte liniers aktualitet og praktiske relevans.

Der har hidtil ikke været tradition for, at *lærematerialer* i form af lærebøger og opgavesamlinger mv. indgår i kvalitetsvurderinger, men de er væsentlige for både kvalitet i uddannelserne og i undervisningen. Derfor inddrages de fremover i den løbende evaluering.

Vurdering af undervisningsmaterialer omfatter som vist i figur 7 læseværdighed, læselighed og læsbarhed. Læseværdighed betyder, at lærebøger og opgavesamlinger skal være relevante og brugbare i forhold til fagplanernes emne- og niveaubeskrivelser. Lærematerialerne skal også være aktuelle og afspejle praksis.

De skal endvidere være tilpasset de studerende forståelsesbaggrund. Læselighed knytter sig til den visuelle form - altså figurer, illustrationer m.m. Læsbarhed er materialernes sproglige udformning.

Typer af undersøgelser

I systemet indgår to typer undersøgelser:

- Kontinuerlige undersøgelser (Overvågningsformål)
- Ad hoc undersøgelser (Handlingsformål)

De *kontinuerlige undersøgelser* i form af statistikker og spørgeskemaer til lærere, studerende og dimittender samt interview med udvalgte virksomheder og oplysninger fra det rådgivende forum skal primært overvåge effektiviteten og kvaliteten i uddannelserne og undervisningen.

Der indgår ikke i disse undersøgelser tilstrækkelige oplysninger til, at man umiddelbart kan gribe til handling, men de skal kunne udpege indsatsområder, som skal undersøges nærmere. Der er kort sagt tale om "temperaturmålinger", der overvåger hele systemet.

Når indsatsområder er udpeget, igangsættes der *ad hoc undersøgelser* for at skabe det nødvendige beslutningsgrundlag for at kunne gribe regulerende ind i uddannelsessystemet.

Disse undersøgelser suppleres med informationer om udviklingen på arbejdsmarkedet og uddannelsesområdet, som kan have betydning for ajourføringen og udviklingen af merkonom- og teknonomuddannelserne.

3. Dataindsamling

Som omtalt i kapitel 2 er ansvaret for dataindsamlingen delt mellem undervisningsministeriet og skolerne. I nedenstående beskrivelse af dataindsamlingen indgår kun ministeriets andel. De nødvendige data indsamles via dokumenter, statistikker, spørgeskemaer og interview hos alle hos interessenterne.

3.1 Studerende

Statistiske oplysninger

På grundlag af skolernes indberetninger indsamler ministeriet følgende statistiske oplysninger om merkonom- og teknonomstuderende:

1. Antal fagdeltagere fordelt på/efter:
 - Uddannelsesform (Heltid, Deltid, Fjernundervisning)
 - Fag
 - Alder
 - Køn
 - Højeste fuldførte uddannelse
 - Stillingskategori
 - Skoler og amter
 - Brancher
2. Eksamens- og frafaldstatistik, hvoraf man kan se
 - Frafald
 - Karakterfordeling pr. fag
 - Antal beståede
 - Antal dumpede

Udviklingen i antallet af *fagdeltagere* siger eksempelvis noget om den eksterne effektivitet. Kan skolerne fastholde en relativ markedsandel, fx set i forhold til antal erhvervsaktive mellem 20 og 40 år eller sammenlignet med andre voksenuddannelser med en nogenlunde tilsvarende profil?

Efterspørgslen og markedsandelen er dog afhængigt af de *vilkår*, som merkonom- og teknonomuddannelserne udbydes under sammenlignet med alternative uddannelser med dertil hørende vilkår.

En høj deltagerbetaling kombineret med, at uddannelserne foregår i fritiden kan naturligvis ikke konkurrere med fx nogenlunde tilsvarende uddannelser i arbejdstiden med lønkom-pensation.

Relativt små taxametertilskud mindsker også skolernes interesse for at udbyde merkonom- og teknomuddannelserne.

Skal efterspørgsel og markedsandele alene være mål for den eksterne effektivitet, kræver det principielt, at alle uddannelser udbydes på lige markedsvilkår - og det er som bekendt ikke tilfældet.

Ved at følge fordelingen af deltagerne efter *uddannelsesform* kan man få et indtryk af de studerendes interesse for forskellige afviklingsformer, som skolerne bør tilpasse sig.

Fordelingen af fagdeltagerne efter *fag* og dermed også indirekte efter linier giver anledning til overvejelse om ændringer i, nedlæggelse eller oprettelse af fag.

Ændringer i det uddannelsesmæssige *indgangsniveau* til merkonom- og teknomuddannelserne giver fx anledning til refleksion over fagenes indhold og niveau.

Fordelingen på *brancher* og *stillingskategorier* kan også give vigtige signaler om, i hvilken retning uddannelserne skal tones gennem fx oprettelse af nye uddannelsesretninger eller suppleringsfag.

Den *geografiske fordeling* af fagdeltagerne på skoler og amter kan sættes i relation til den offentlige erhvervs- og uddannelsesstatistik og kan indgå i overvejelserne om tiltag på bestemte områder.

Eksamens- og frafaldsstatistikken bidrager til vurdering af den interne effektivitet. Jo mindre frafald før eksamen og jo højere beståelsesprocent, jo større intern effektivitet.

Men effektivitets- og kvalitetshensyn skal her afbalanceres med hinanden. Frafall og udeblivelse fra eksamen kan man i et vist omfang imødegå gennem pædagogiske tiltag, uden at man af den grund slækker på kvaliteten. Men beståelsesprocenter siger ikke noget om kvaliteten af hverken uddannelsen eller undervisningen.

Undersøgelse af uddannelsen

I bilag 3 er indsat det spørgeskema, som de studerende skal udfylde. Med udgangspunkt i segmenteringsoversigten i bilag 2 udpeges de studerende, som skal besvare skemaet. Skemaets spørgsmål skal tilsammen afdække, i hvilket omfang uddannelsen og det enkelte fag lever op til den faglige og pædagogiske profil, som den er beskrevet i kapitel 1. Der blev her lagt vægt på udvikling af såvel faglige som personlige kvalifikationer samt på uddannelsernes praktiske anvendelighed.

Som det fremgår af skemaet, er det bygget op over følgende 4 temaer med tilhørende spørgsmål:

1. Personlige oplysninger
2. Udvikling af faglige kvalifikationer
3. Udvikling af personlige kvalifikationer
4. Jobsituationen

Under *personlige oplysninger* får man bl.a. oplysning om, og i hvilket omfang man i praksis beskæftiger sig med faget. Denne oplysning kobles sammen med spørgsmålene vedr. faglige kvalifikationer under punkt 2. Derigennem kan man bl.a. følge fagets og uddannelsens indhold, niveau, aktualitet, brugbarhed og forudsætninger for at læse videre.

Udviklingen af personlige kvalifikationer kan indirekte sige noget om den pædagogiske kvalitet i undervisningen. Det er fx meget vigtigt, at man i det livslange læringsforløb ikke får dræbt lysten til fortsat læring.

Svarene omkring udviklingen af de *faglige og personlige kvalifikationer* kan også være med til at afdække evt. årsager til frafald.

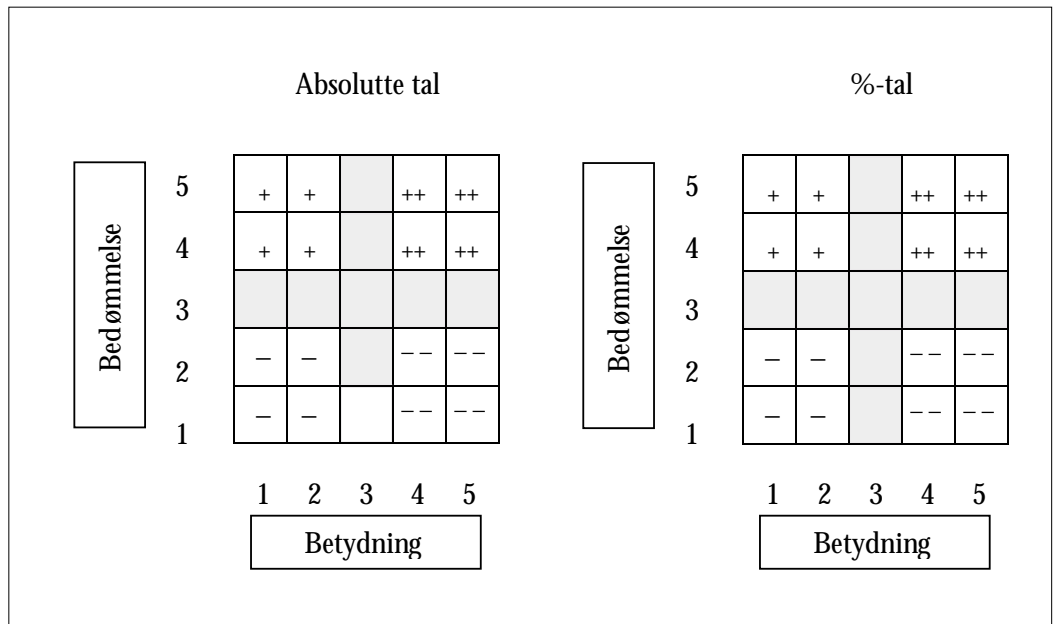
Spørgsmålene vedr. *jobsituation* skal afdække de studerendes forventninger til uddannelsens effekt: fastholdelse af job, nye jobmuligheder i egen virksomhed (intern mobilitet) eller mulighederne for jobskifte (ekstern mobilitet).

Der er kun tale om forventninger, men disse er på kort sigt styrende for tilgangen til merkonom- og teknonomuddannelserne. Man vil næppe søge disse uddannelser, med mindre man tror, de har en gavnlig effekt.

Svarene kan dog ikke stå alene, men skal sammenholdes med virksomhedernes syn på uddannelserne og dimittendernes erfaringer, dvs. uddannelserne skal også have en virkelig effekt på længere sigt.

Ud for hvert spørgsmål skal man som vist både angive *betydningen*, dvs. den vægt man tillægger det pågældende forhold og selve *bedømmelsen* eller målingen.

Ved at kombinere betydning og bedømmelse kan skemaet som led i de kontinuerlige undersøgelser udpege *indsatsområder*, dvs. områder, hvor betydningen for de studerende er stor, og bedømmelsen samtidig er lav. Det er illustreret i nedenstående skitse for præsentation af undersøgelsesresultaterne.

- ++ = God bedømmelse på betydningsfulde områder
- + = God bedømmelse på mindre betydningsfulde områder
- = Dårlig bedømmelse på betydningsfulde områder
- = Dårlig bedømmelse på mindre betydningsfulde områder
- = Neutrale felter

Figur 8 Principskitse for præsentation af undersøgelsesresultaterne

Talværdien 3 i svarkategorierne under “betydning” og “bedømmelse” på spørgeskemaerne kan opfattes som *neutral* i den forstand, at respondenterne ofte vælger midtertallet, hvis de enten ikke har gjort sig særlige overvejelser eller er i tvivl om afkrydsningen.

Da vi som tidligere omtalt fokuserer på det meget gode og det meget dårlige, holdes talværdien 3 ude af nøgletalsberegningerne, uden at den dog udgår af tabeloversigten.

Ud fra tabellerne kan man ved at kombinere bedømmelse (Bd) og betydning (Bt) fx beregne følgende nøgletal for hvert spørgsmål:

- Bd, Bt => 3,3 (stor succes) = felterne ++
- Bd <3, Bt >3 (ringe -) = felterne --
- Bt <3 (spørgsmålet kan udgå)

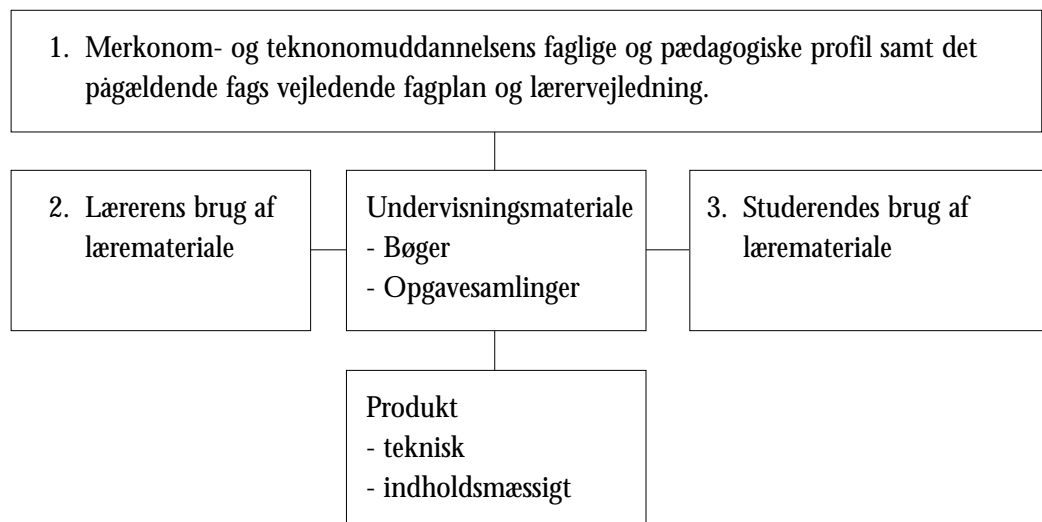
På baggrund af felterne markeret med - kan man udpege indsatsområderne, der som nævnt er karakteriseret ved at være af stor betydning for de studerende, men som samtidig får en dårlig bedømmelse.

Uanset om bedømmelsen er god eller dårlig, kan spørgsmål af ringe betydning for de studerende udgå i kommende undersøgelser og evt. erstattes med andre spørgsmål, således at fokus hele tiden fastholdes på vigtige områder.

Som tidligere nævnt rummer svarene også forskellige muligheder for krydstabuleringer, som indgår i undersøgelsesresultaterne. Der er her ikke taget stilling til præsentationsformen.

Undersøgelse af lærematerialer

Evalueringen af lærebøger og opgavesamlinger sker med udgangspunkt i nedenstående undersøgelsesmodel.

Figur 9 Undersøgelse af undervisningsmaterialer

Som det fremgår af figuren, skal undervisningsmaterialerne vurderes i relation til

1. Uddannelsernes faglige og pædagogiske profil og de pågældende fagplaner med tilhørende vejledninger
2. Lærernes brug af og tilfredshed med materialerne vurderet ud fra såvel faglige som pædagogiske kriterier
3. Studerendes brug af og tilfredshed med materialerne
4. Undervisningsmaterialernes tekniske og indholdsmæssige kvalitet, først og fremmest læselighed (fx skrifttype, linielængde, tryk), læsbarhed (fx sprog og illustrationer) og læseværdighed (fx dækkes fagplanen, faglige fejl og uklarheder, opgavers variation og progression)

I bilag 4 er vist et skema til undersøgelse af lærematerialers kvalitet. Hovedpunkter i skemaet er

- fremstillingskvalitet
- tekstmæssig kvalitet
- faglig kvalitet
- anvendelighed i undervisningen
- opgavesamlingens kvalitet

Da skolerne som nævnt er inddelt i segmenter, er det mulighed at undersøge flere lærebøger samtidigt. Svarene skal udpege de lærematerialer, som skal underkastes en nærmere analyse. Denne *detailanalyse* finder sted ud fra de i bilag 5a og 5b specificerede evalueringspunkter.

3.2 Lærere

Da undervisere ved merkonom- og teknomuddannelserne i vidt omfang kommer fra erhvervslivet, er de en vigtig kilde til forbedringer af fagene. Skemaet til lærerne er vist i bilag 6.

Det er bygget op over følgende temaer:

1. Personlige oplysninger
2. Fagplanen
3. Lærervejledningen
4. Faglederordningen
5. Undervisningsmaterialer

Under *personlige oplysninger* får vi bl.a. oplysning om lærernes undervisningserfaring og praktiske erfaring, som kobles sammen med svarene på de under fagplanen stillede spørgsmål.

Som det fremgår af skemaet, får man her lærernes vurdering af fagets *brugbarhed* i erhvervslivet, indholdet i *fagplanen*, de studerendes *forudsætninger* for at følge undervisningen og *eksamensformen* i det pågældende fag.

Svarene bidrager således til evaluering af den eksterne kvalitet i uddannelserne og til kvalitet i undervisningen set ud fra et lærersynspunkt. De skal sammenholdes med svarene fra studerende, dimittender og virksomheder.

Der er også en tilfredshedsmåling vedr. ministeriets *lærervejledning*, *faglederordningen* samt anvendte *undervisningsmaterialer*. Manglende tilfredshed skal følges op af en uddybende undersøgelse.

Undersøgelse af lærematerialer

Der er også til lærerne udarbejdet et særligt spørgeskema vedr. kvalitet i *lærematerialer*, jf. bilag 7. Spørgsmålene vedrører de samme temaer som skemaet til de studerende. Dog er der stillet flere og mere detaljerede spørgsmål.

De to skemaer skal udsendes til samme gruppe, således at man fx fra samme hold får de studerende og lærerens syn på kvaliteten af det samme materiale.

3.3 Skolerne

Skolerne skal dels bistå med udlevering og indsamling af de spørgeskemaer, som udsendes af ministeriet, dels bidrage med nøgletal og evalueringer af undervisningen.

Med henvisning til figur 2 knytter *ministeriets* evalueringer sig primært til den eksterne effektivitet og kvalitet, medens *skolernes* især skal følge udviklingen i den interne effektivitet og kvalitet. Det gøres ved, at skolerne beregner forskellige nøgletal og indpasser relevante spørgsmål i deres evalueringsskemaer.

Man kan fx sammenligne tal fra egen skole med totalstatistikken med hensyn til karakter-

fordeling, dumpeprocenter og frafald. Det er med til at tegne et billede af den interne effektivitet og kvalitet i forhold til landsgennemsnit. Nøgletal som genindmeldelsesfrekvens mellem semestrene, dvs. hvor mange procent fortsætter fx uddannelsen mellem 1. og 2. semester, og antal fagdeltagere/antal personer bidrager til oplysninger om den interne effektivitet og kvalitet.

Tilgangen til uddannelserne sammenlignet med andre skoler giver et indtryk af skolens eksterne effektivitet sammenlignet med andre skoler.

Nedenfor er vist nogle eksempler på spørgsmål til studerende, som bidrager til afdækning af den interne effektivitet og kvalitet:

- Hvordan bedømmer du fagets sværhedsgrad? (kvalitet)
- Hvordan vurderer du forholdet mellem dig og dine medstuderende? (kvalitet)
- Hvordan var dine forudsætninger for at følge faget?(effektivitet)
- Hvordan vurderer du fagets omfang i forhold til den afsatte tid? (effektivitet)

Disse og andre spørgsmål bør indgå i skolernes interne evalueringer.

3.4 Virksomheder

Udvalgte skoler - fx skolerne inden for et segment - udpeger hvert år to forskellige virksomheder i deres lokalområde og indhenter accept til et telefoninterview med den uddannelsesansvarlige, jf. interviewskemaet i bilag 8.

Da oplysningerne skal indgå i overvejelserne om justering og udvikling af uddannelserne, skal de udpegede virksomheder i lokalsamfundet have merkonomer eller teknonomer ansat. De skal også helst være "*frontløbervirksomheder*" på uddannelsesområdet.

Interviewet foretages centralt, og oplysninger indtastes med det samme via edb.

Man får ialt ca. 10 interview med virksomheder pr. år. Det beskedne antal skal ses i sammenhæng med, at man gennem lærere, studerende, dimittender og det rådgivende forum også får oplysninger om uddannelsernes brugbarhed.

Ligeledes vil vi ikke unødigt belaste erhvervslivet med spørgsmål. Vi har lagt vægt på at få nogle relativt få og gode interview pr. år frem for at få overfladiske synspunkter fra mange virksomheder.

Som det fremgår af interviewguiden, får man baggrundsoplysninger om virksomheden og dens uddannelsespolitik. Der spørges derefter ind til merkonom- og teknonomuddannelsen, det fremtidige uddannelsesbehov og relationen til den lokale handelsskole eller tekniske skole.

Svarene skal først og fremmest bidrage til afdækning af den eksterne kvalitet og effektivitet: Kan uddannelsernes bruges, og i hvilken retning skal de ændre sig for at imødekomme uddannelsesbehovene på lidt længere sigt?

3.5 Dimittender

Undersøgelsen foregår på den måde, at man anmoder skolerne inden for et segment om at udsende spørgeskemaerne til fx samtlige dimittender vedrørende en bestemt eksamenstermin eller vedrørende en bestemt uddannelseslinie.

Spørgeskemaet til dimittender er medtaget som bilag 9. Ud over personlige oplysninger knytter spørgsmålene sig til erfaringerne med *anvendelse* af uddannelsen i praksis. Der spørges således ikke om anvendelsen af specifikke fag.

Derudover er der mulighed for at komme med forslag til forbedring af uddannelsens indhold.

3.6 Ministeriets fagledere

Til fagene ved merkonom- og teknomuddannelserne er der knyttet en række fagledere, der har til opgave at være rådgivende over for ministeriet og de enkelte lærere.

Gennem deres arbejde er de en vigtig kilde til en løbende vurdering af *fagernes indhold og brugbarhed, undervisningen og eksamen*.

3.7 Rådgivende forum

I henhold til § 20 i Bekendtgørelse nr. 306 af 27 maj 1998 om merkonomuddannelsen og teknomuddannelsen sammensætter undervisningsministeriet et rådgivende forum, der rådgiver ministeriet om uddannelsernes overordnede formål, mål og strukturelle rammer.

Det beskæftiger sig endvidere med følgende opgaver:

- adgangskrav i almindelighed
- sammenhæng til andre uddannelser
- krav til lærerkvalifikationer
- kvalitet i uddannelserne

Det rådgivende forum beskæftiger sig med andre ord først og fremmest med uddannelsernes eksterne perspektiv, jf. figur 2.

Da det er sammensat af repræsentanter fra arbejdsmarkedets parter og centrale organisationer på arbejdsmarkedet, kan det bidrage med væsentlige impulser til udviklingen af de enkelte fag, linier og uddannelserne som helhed.

4. Styring

Der opbygges en projektorganisation bestående af en overordnet styringsgruppe samt en projektgruppe med følgende sammensætning og arbejdsopgaver.

Styringsgruppen

Styringsgruppen sammensættes af repræsentanter fra undervisningsministeriet med ansvar for merkonom- og teknonomuddannelserne samt uddannelsesledere ved handelsskoler og tekniske skoler med tilsvarende ansvarsområde.

Styringsgruppen har det overordnede ansvar for systemets vedligeholdelse og udvikling.

Endvidere skal styringsgruppen udpege indsatsområder med henblik på at styrke effektiviteten og kvaliteten i uddannelsessystemet.

Endelig skal gruppen følge udviklingen på voksenuddannelsesområdet med henblik på at kunne vurdere behovet for ajourføring og udvikling af merkonom- og teknonomuddannelserne.

Projektgruppen

Projektgruppen skal efter styringsgruppens anvisninger stå for den praktiske gennemførelse af undersøgelserne og udarbejdelse af rapportudkast.

Evalueringsrapport

Der udarbejdes årligt en samlet evalueringsrapport, der viser resultaterne af de gennemførte undersøgelser samt beskriver forhold, der kan have betydning for ajourføring og udvikling af merkonom- og teknonomuddannelserne. I rapporten gives der samtidigt oplysninger om planen for det kommende års undersøgelser og eventuelle indsatsområder.

I rapporten indgår der også oplysninger om udviklingen på arbejdsmarkedet og uddannelsesområdet, som kan få betydning for ændringer i merkonom- og teknonomuddannelserne.

Rapporten udleveres til rådgivende forum, skoler og fagledere.

Samtidigt lægges rapporten ind i VDI-systemet, der administreres af Tietgenskolen i Odense. Heri lægges også delanalyser fx vedrørende bestemte fag, så snart de foreligger.

VDI er et *vidensdelingsystem* vedr. voksenuddannelsesområdet, hvor ministerium, skoler, fagledere, lærere, m.fl. har adgang til udveksling af oplysninger om fag, undervisning, opgaver og evalueringer mv.

Bilagsfortegnelse

1. **Oversigt over projektdeltagere**
2. **Segmentering af skolerne**
3. **Spørgeskema vedr. uddannelsen - studerende**
4. **Spørgeskema vedr. læremateriale - studerende**
- 5a. **Detailanalyse vedr. læremateriale - lærebog**
- 5b. **Detailanalyse vedr. læremateriale - opgavesamling**
6. **Spørgeskema vedr. faget - faglærere**
7. **Spørgeskema vedr. læremateriale - faglærere**
8. **Interviewskema vedr. virksomheder**
9. **Spørgeskema vedr. uddannelsen - dimittender**

Oversigt over projektdeltagere

Bilag 1

Koordineringsgruppen

Niels Jørgen Nordbøge	Undervisningsministeriet
Ulla Agerbo	Undervisningsministeriet
Asger Hyldebrandt Pedersen	Undervisningsministeriet
Jørgen Waarst	Aalborg Handelsskole
Henrik Mejer	Aarhus Tekniske Skole
Jens Jacobsen	Niels Brock
Kai Hansen	Herning Handelsskole
Birthe Maul	Herning Handelsskole

Underviser/kursist-gruppen

Flemming Ettrup	Københavns Tekniske Skole
Gunnar Petersen	Teknisk Skole Slagelse
Aage Ravn	Nordvestjydsk Handelsskole
Sejr Steen Steensen	Hillerød Handelsskole
Flemming Ræbild	Silkeborg Handelsskole
Palle Bruun	Niels Brock

Samfundsgruppen

Philip Green	Næstved Handelsskole
Kim Bruno Jensen	Handelsskolen i Randers
Mads Baden Jensen	Tietgenskolen
Per Windfeld-Hellsten	Helsingør Erhvervsskole

Virksomhedsgruppen

Bente Zaar Nielsen	Aalborg Tekniske Skole
Bent Skivild	EUC-Syd
Rubin Dyreborg Nielsen	Vejle Tekniske Akademi
Evald Møller	Aabenraa Købmandsskole
Palle Birch	Køge Handelsskole

Derudover har konsulent Erik Laugesen Kristensen deltaget i færdiggørelse af projektet.

Bilag 2

Gruppe 1		Gruppe 2		Gruppe 3	
Skole	Antal års-elever	Skole	Antal års-elever	Skole	Antal års-elever
Niels Brock	412,31	Århus Købmandsskole	148,83	Tietgenskolen	131,42
		Køge Handelsskole	36,50	Holbæk Handelsskole	22,20
		N borg-Kerteminde Handelsskole	6,20	Vejen Erhvervsskole	12,71
		Vestfyns Handelsskole	1,75	Ribe Handelsskole	7,46
				Ikast Handelsskole	5,20
	412,31		193,28		178,99
Gruppe 4		Gruppe 5		Gruppe 6	
Skole	Antal års-elever	Skole	Antal års-elever	Skole	Antal års-elever
Aalborg Handelsskole	114,80	Næstved Handelsskole	43,70	Hillerød Handelsskole	71,29
Fredericia-Middelfart Handelssk.	25,30	Vejle Handelsskole	51,40	Silkeborg Handelsskole	31,22
Mariager Handelssgymnasium	9,20	Horsens Handelsskole	28,48	Nykøbing F. Handelsskole	13,95
Kalundborg Handelsskole	9,98	Holstebro Handelsskole	36,80	Aabenraa Købmandsskole	22,58
Roskilde Handelsskole	63,29	Vordingborg Handelsskole	9,40	Vestjysk Handelsgymnasium	8,35
		Djursland Erhvervsskole	3,54	Tønder Handelsskole	45,53
	222,57		173,32		192,92

Spørgeskema vedr. uddannelsen

Bilag 3

Kære studerende

Din skole og dit fag indgår i år i en stikprøveundersøgelse, der skal være med til at sikre og udvikle kvaliteten i merkonom- og teknonomuddannelserne.

Vi beder dig derfor udfylde skemaet på modstående side. Besvarelsen skal kun omfatte det fag, som er udtrukket.

Du udfylder skemaet således:

Dit svar anføres ved at sætte kryds i en af de små kasser ud for det svar, som bedst udtrykker din mening. Der skal sættes 2 krydser ud for hvert udsagn.

Det første kryds angiver **vægtningen**, dvs. hvor meget det pågældende forhold betyder for dig, fx om du direkte kan anvende det lærte i dit nuværende job. De 5 svarmuligheder udtrykker følgende: 5 = meget vigtigt, 4 = vigtigt, 3 = neutral, 2 = ikke vigtigt, 1 = uden betydning.

Det andet kryds angiver selve **målingen**, fx hvor tilfreds er du med det pågældende forhold. De 5 svarmuligheder udtrykker følgende: 5 = meget tilfreds, 4 = tilfreds, 3 = neutral, 2 = utilfreds, 1 = meget utilfreds.

Din besvarelse behandles fortroligt og anonymt.

Fremgangsmåde:

1. Brug kuglepen eller tusch (ikke blyant).
2. Sæt X ud for betydningen (vægtningen).
Sæt X ud for bedømmelsen (målingen).
Sørg for, at krydset sættes inden for firkantens rammer, sådan . Hvis du fortryder et svar, udfyldes den forkerte firkant således og derefter sættes kryds i den rigtige firkant.
3. Svar så vidt muligt på alle spørgsmål. Et "ved ikke" svar angives ved at undlade afkrydsning.
4. Afriv selve spørgeskemaet og aflever det til underviseren.

De nødvendige kodenumre til skole og fag i spørgsmål 1.1. og 1.2. oplyses af underviseren.

Spørgsmålene under afsnit 2, 3 og 4 i spørgeskemaet består i alt af 11 udsagn, som vi vil bede dig tage stilling til.

Såfremt du har uddybende kommentarer til undersøgelsen som helhed eller til enkelte spørgsmål, er du velkommen til at skrive dem på bagsiden af spørgeskemaet.

På forhånd tak for hjælpen.

Med venlig hilsen
Niels Jørgen Nordbøge
Undervisningsinspektør

- 1. Personlige oplysninger**
- 1.1 Jeg går på (skolens navn): _____ Skolenr.
- 1.2 Jeg går til (fagets navn): _____ Fagkode:
- 1.3 Tager du kun et enkelt fag eller sigter du mod at færdiggøre en hel merkonom- eller teknonomuddannelse
- 1.4 I hvilket omfang beskæftiger du dig med faget i praksis? Meget Lidt Slet ikke

Uddannelsen og det enkelte fag skal kunne anvendes i erhvervslivet uden dog at være rettet mod en bestemt branche eller job. Uddannelsen og det enkelte fag skal udvikle både faglige og personlige kvalifikationer.

Dette hovedmål danner udgangspunkt for nedenstående udsagn, som vi beder dig tage stilling til.

Ud for hvert udsagn sættes der først X ud for den betydning, du tillægger udsagnet. Dernæst sættes X ud for, hvordan du bedømmer, i hvilket omfang faget/uddannelsen lever op til udsagnet.

	Hvilken betydning har det pågældende forhold for dig?					Hvordan bedømmer du det pågældende forhold?				
	Meget vigtigt	Vigtigt	Neutral	Ikke vigtigt	Uden betydning	Meget tilfreds	Tilfreds	Neutral	Utilfreds	Meget utilfreds
2. Udvikling af faglige kvalifikationer	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2.1 Det lærte kan jeg direkte bruge i mit daglige arbejde.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.2 Det lærte sætter mig i stand til at påtage mig mere krævende opgaver inden for mit nuværende arbejdsområde.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.3 Det lærte sætter mig i stand til at påtage mig helt nye arbejdsopgaver.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.4 Det lærte giver mig en god mulighed for at fortsætte min uddannelse inden for merkonom- eller teknonomuddannelserne.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Udvikling af personlige kvalifikationer	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3.1 Jeg er blevet bedre til at argumentere for mine synspunkter.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.2 Jeg er blevet bedre til at lytte til andres synspunkter.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.3 Jeg er blevet bedre til at samarbejde med andre.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.4 Jeg har fået større lyst til at lære mere.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Merkonom- og teknonomuddannelserne (udfyldes af studerende, som sigter mod at færdiggøre en merkonom- eller teknonomuddannelse)	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4.1 En samlet uddannelse er nødvendig for at opfylde kravene i mit nuværende job.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.2 En samlet uddannelse giver mig bedre jobmuligheder i min nuværende virksomhed.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.3 En samlet uddannelse giver mig bedre muligheder for at søge job i en anden virksomhed.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørgeskema vedr. lærematerialer

Bilag 4

Kære studerende

Din skole og dit fag indgår i år i en stikprøveundersøgelse, der skal være med til at sikre og udvikle kvaliteten i merkonom- og teknonomuddannelserne.

Vi beder dig derfor udfylde skemaet på modstående side. Besvarelsen skal kun omfatte det fag, som er udtrykket.

Du udfylder skemaet således:

Dit svar anføres ved at sætte kryds i en af de små kasser ud for det svar, som bedst udtrykker din mening. Der skal sættes 2 krydser ud for hvert udsagn.

Det første kryds angiver **vægtningen**, dvs. hvor meget det pågældende forhold betyder for dig, fx om det er vigtigt, at lærebogen indeholder illustrationer. De 5 svarmuligheder udtrykker følgende: 5 = meget vigtigt, 4 = vigtigt, 3 = neutral, 2 = ikke vigtigt, 1 = uden betydning.

Det andet kryds angiver selve **målingen**, fx hvor tilfreds er du med det pågældende forhold. De 5 svarmuligheder udtrykker følgende: 5 = meget tilfreds, 4 = tilfreds, 3 = neutral, 2 = utilfreds, 1 = meget utilfreds.

Din besvarelse behandles fortroligt og anonymt.

Fremgangsmåde:

1. Brug kuglepen eller tusch (ikke blyant).
2. Sæt X ud for betydningen (vægtningen).
Sæt X ud for bedømmelsen (målingen).
Sørg for, at krydset sættes inden for firkantens rammer, sådan . Hvis du fortryder et svar, udfyldes den forkerte firkant således og derefter sættes kryds i den rigtige firkant.
3. Svar så vidt muligt på alle spørgsmålene. Et "ved ikke" svar angives ved at undlade afkrydsning.
4. Afriv selve spørgeskemaet og aflever det til underviseren.

De nødvendige kodenumre vedrørende skole og fag i spørgsmål 1.1, 1.2 og 1.3 oplyses af underviseren.

Såfremt du har uddybende kommentarer til undersøgelsen som helhed eller til enkelte spørgsmål, er du velkommen til at skrive dem på bagsiden af spørgeskemaet.

På forhånd tak for hjælpen.

Med venlig hilsen
Niels Jørgen Nordbøge
Undervisningsinspektør

1. Personlige oplysninger

1.1 Jeg går på (skolens navn): _____ Skolenr.

1.2 Jeg går til (fagets navn): _____ Fagkode:

1.3 Hvilken lærebog/lærebogsmateriale anvender du (skriv fortætters navn): _____ Kode

1.4 I hvilket omfang beskæftiger du dig med faget i praksis? Meget Lidt Slet ikke

Lærebogsmaterialet bør være let at anvende. Teksten bør være overskuelig og læselig samt fagligt aktuel, relevant og praksisnær.

Disse hovedmål danner udgangspunkt for nedenstående udsagn, som vi beder dig tage stilling til.

Ud for hvert udsagn sættes der først X ud for den betydning, du tillægger udsagnet. Dernæst sættes der X ud for, hvordan du bedømmer, i hvilket omfang lærebogsmaterialet lever op til udsagnet.

Hvilken betydning har det pågældende forhold for dig?

Hvordan bedømmer du det pågældende forhold?

Meget vigtigt

Vigtigt

Neutral

Ikke vigtigt

Uden betydning

Meget tilfreds

Tilfreds

Neutral

Utilfreds

Meget utilfreds

2. Lærebogens fremstillingskvalitet

5

4

3

2

1

5

4

3

2

1

2.1 Lærebogens udseende giver mig lyst til at arbejde med den.

2.2 Lærebogen er holdbar.

2.3 Lærebogens illustrationer understøtter og udvider teksten.

3. Lærebogens tekstmassige kvalitet

5

4

3

2

1

5

4

3

2

1

3.1 Lærebogens stof er godt disponeret.

3.2 Lærebogen har sammendrag og resuméer med passende mellemrum.

3.3 Teksten er skrevet på en sådan måde, at jeg får lyst til at læse videre.

3.4 Vanskelige ord og nye fagudtryk er forklaret.

4. Lærebogens faglige kvalitet

5

4

3

2

1

5

4

3

2

1

4.1 Det faglige indhold er aktuelt.

4.2 Det faglige indhold er relevant og vedkommende.

4.3 Det faglige indhold er praksisnært og kan anvendes.

5. Lærebogens anvendelighed i undervisningen

5

4

3

2

1

5

4

3

2

1

5.1 Lærebogen kan anvendes som opslagsbog.

5.2 Lærebogen er god at anvende både ved klasseundervisning og ved hjemmearbejde.

5.3 Lærebogen er anvendelig som opslagsbog i forbindelse med opgaveløsning.

Vurdering af undervisningsmaterialers kvalitet

Bilag 5a

De følgende sider repræsenterer et sæt spørgeskemaer, som kan anvendes i forbindelse med vurdering af lærebogsmaterialers kvalitet. Skemaerne vurderer aktuelt kvaliteten af lærebogs-materialer på merkonom- og teknonomuddannelserne.

Undersøgelsesmaterialet er udarbejdet ud fra en tillempet opfattelse af undervisning som *collaborativ learning og networks*. Det er en opfattelse af undervisning, som svarer til og matcher udviklingen i voksenpædagogikken præget af selvstændighed og samarbejde. Desuden med fri, let og flexibel adgang til informationer af alle slags med et lærebogsmateriale og en fagplan som ramme og udgangspunkt.

Den bærende tanke er, at de studerende nødvendigvis ikke længere behøver at være i samme rum som læreren. Indlæring kan ske hvor som helst, i nærheden, i hel eller delvise eksterne projektforbøb eller som fjernundervisning, og de studerendes gruppesamarbejde ses som en del af selve indlæringsprocessen.

Bedømmelsen af et lærebogsmateriale sker med udgangspunkt i ovennævnte synspunkter og set ud fra 4 vinkler

- A. Læseligheden
- B. Læsbarheden
- C. Læseværdigheden
- D. Anvendeligheden

Hver enkelt punkt vurderes for sig og er opsummeret i skemaet på side 2.

A. Læselighed

Ved et lærebogsmateriales læselighed forstår man materialets visuelle form eller sagt på en anden måde, dets visuelle tilgængelighed. Dette kan vurderes ved, at man ser på materialets layout, og om det er brugervenligt i forhold til den aktuelle uddannelse og målgruppe. Til vurdering af læselighed hører også en vurdering af satsen, ombrydningen og illustrationsmaterialet.

B. Læsbarhed

Ved et lærebogsmateriales læsbarhed forstår man tekstens sproglige form. Dette vurderes ved at se på tekstens niveau, på sætnings- og ordniveauet kombineret med en vurdering af lærebogens lixtal.

C. Læseværdighed

Ved et lærebogsmateriales læseværdighed forstår man en vurdering af tekstens indhold, den aktualitet og relevans samt om den svarer til bekendtgørelse og fagplan.

D. Anvendelighed

Ved et lærebogsmateriales anvendelighed vurderer man samspillet mellem lærebogsmaterialet, læreren, de anvendte arbejdsmønstre og de studerende.

Vurdering af lærebogsmaterialer på Merkonom- og Teknomuddannelserne

Fag: _____

Lærebog: _____

Forfatter(ere): _____

Trykår: _____ Udgave: _____ Oplag nr. _____

Analysen er udført af : _____ Den: _____

Samlet vurdering: 5 4 3 2 1
(afmærk med ○)

Kommentar:

Specifikation

(afmærk ○ kun ud for hovedpunkterne A-B-C-D)

A. Læselighed 5 4 3 2 1

1. Tilgængelighed
2. Satsen
3. Ombrydningen
4. Billedmateriale/illustrationer/tegninger

B. Læsbarhed 5 4 3 2 1

1. Tekstniveau
2. Sætningsniveau
3. Ordniveau
4. Lixværdien

C. Læseværdighed 5 4 3 2 1

1. Fagrelevans
2. Progression og sammenhæng
3. Målgruppen
4. Troværdighed

D. Anvendelighed 5 4 3 2 1

1. Tilgængelighed
2. Fordybelse
3. Læseraktivering
4. Samspil med undervisningen

Ombrydningen

Den tekniske placering af teksten på siden skal være *visuelt tiltrækkende og læsevenlig* med bred *margin* i top og bund samt ikke mere end 2 *spalter* ved højformat og 3 ved bredformat. *Fornoterne* skal være placeret nederst på den side, hvor de tekstmæssigt hører til og *marginnotater* ud for de relevante linier. *Sidenummereringen* skal være tydelig og opslagsvenlig.

Ombrydningen	JA	NEJ
14. Er der en bred margin i top og bund?	☐	☐
15. Er der mere end 2 spalter på højformat?	☐	☐
16. Er fodnoter placeret nederst på den side, hvor de tekstmæssigt hører til?	☐	☐
17. Er marginalnoter anbragt ud for det ord, der skal forklares i den pågældende linie?	☐	☐
18. Er sidenummereringen tydelig og opslagsvenlig?	☐	☐

Billedmateriale, illustrationer og tegninger

I en lærebog bør de have en sådan *kvalitet*, at de kan aflæses i detaljer. Desuden skal de *understøtte teksten* og gerne være *igangsættende*. Billedmateriale m.v. bør være placeret så tæt ved de relevante tekstafsnit og *teksterne* til dem være af diskret størrelse og skrifttype, korte og justeret til forkant med *figurnummereringen i orden*.

Billedmateriale, illustrationer og tegninger	JA	NEJ
19. Understøtter og udvide billedmaterialer/illustrationer/tegninger teksten og er de igangsættende?	☐	☐
20. Er materialet placeret så tæt som muligt ved det relevante afsnit i hovedteksten?	☐	☐
21. Er teksterne til materialet af en diskret størrelse og skrifttype, korte og justeret til forkant?	☐	☐
22. Er figurnummereringen i orden?	☐	☐

B. Læsbarhed

Ved en lærebogs læsbarhed forstår man tekstens sproglige form. Dette kan vurderes ved at se på tekstens niveau, på sætnings- og ordniveauet kombineret med en vurdering af lærebogens listal.

Samlet vurdering:

5 4 3 2 1

(afmærk med ○)

Tekstniveau

Ved vurdering af tekstniveauet vurderes især om forfatterne har hold på teksten i sin helhed. I en lærebog til Merkonom- og teknonomuddannelserne bør videnskabssproget (fagsproget) være dominerende, men dog med dagligsprog indpasset i det omfang, hvor det fremmer kommunikationen af det faglige stof. Fremstillingen bør desuden være saglig og tage udgangspunkt i fagplanen, i faget og i sammenhænge, som målgruppen kender i forvejen. Stoffet skal være logisk opbygget med god disponering, med oversigter og resumméer samt med en så struktureret fremstilling at den er let overskuelig.

	JA	NEJ
1. Er andelen af anvendt videnskabssprog/fagsprog i teksten stor?	☐	☐
2. Er fremstillingen saglig?	☐	☐
3. Tager stoffet udgangspunkt i fagplanen, i faget og i noget som læseren kender til i forvejen?	☐	☐
4. Er informationerne logisk opbygget?	☐	☐
5. Er der en god disponering af stoffet set i forhold til fagplanens krav?	☐	☐
6. Er der oversigt/resuméer med passende mellemrum?	☐	☐
7. Er fremstillingen struktureret, så de centrale pointer ikke gemmer sig mere end nødvendigt i teksten?	☐	☐
8. Er fremstillingen overskuelig?	☐	☐

Sætningsniveauet

Ved vurdering af sætningsniveauet vurderer man især om informationerne er formidlet ved hjælp af et godt sprog og en god rytme i teksten. Indledningen skal fx give lyst til at læse videre, sproget bør være velfungerende og teksten henvende sig til den relevante målgruppe. Desuden bør teksten veksle mellem korte og lange sætninger i en god rytme - gerne med udsagnsled og grundled placeret i nærheden af hinanden. Sætningerne bør ikke være over 20-22 ord og indeholde mere end 2 informationer pr. sætning. For mange indskudte sætninger gør teksten svær at læse.

	JA	NEJ
9. Appellerer de enkelte afsnits indledninger til at læse videre med interesse?	☐	☐
10. Er sproget velfungerende/levende/nuanceret?	☐	☐
11. Henvender teksten sig til målgruppen?	☐	☐
12. Veksler sætningerne mellem korte og lange sætninger?	☐	☐

	JA	NEJ
13. Er udsagnsled og grundled ofte placeret tæt ved hinanden?	☐	☐
14. Er sætningerne ofte under 22-25 ord?	☐	☐
15. Er der ofte kun en eller to informationer pr. sætning?	☐	☐
16. Er der ofte indskudte sætninger?	☐	☐

Ordniveauet

Ved vurdering af ordniveauet vurderer man tekstens præcision. I en lærebog til Merkonom- og Teknomudannelserne bør der være et passende antal fagudtryk og fremmedord, da det er bogens formål at give læseren mulighed for at lære fagets termer. Vanskelige og nye ord bør forklares, tegnsætning og stavning være korrekt og teksten bør være skrevet sprogligt mere aktivt end passivt. Det aktive sprog er handlingsorienteret. Det passive sprog fremmedgør læseren fra teksten. (de foregående sætninger er skrevet i passivt sprog).

	JA	NEJ
17. Er det generelle indtryk, at der er anvendt for mange fagudtryk og fremmedord?	☐	☐
18. Er vanskelige og nye ord forklaret?	☐	☐
19. Er tegnsætning og stavning generelt i orden?	☐	☐
20. Er der brugt mere aktivt end passivt sprog?	☐	☐

Lixværdien

Læsbarehedsindex (forkortet LIX) er et mål for den sproglige sværhedsgrad i en tekst. En fagtekst i en lærebog til Merkonom- og Teknomuddannelserne bør ikke have et lixtal meget over 55-60. Kan lixtallet holdes mellem 45 og 55, må det betegnes som en passende sværhedsgrad. Lixtallet kan ikke stå alene. En tekst vurderes også ud fra mange af de andre kriterier, som vist i denne analyse.

Lixværdien beregnes ud fra formlen:
$$\frac{\text{Antal ord}}{\text{Antal sætninger(meningslængder)}} + \frac{\text{Lange ord x 100}}{\text{Antal ord}} = \text{Lixtallet}$$

Beregningen sker i en lærebog som en stikprøveberegning og er udført på nedenstående blanket.

BEREGNING

Lærebog: _____

Forfatter: _____

Tryk år: _____ Udgave: _____ Oplag nr. _____

Forlag: _____

Analysen er udført af: _____

Stikprøve (10% af en lærebogs samlede antal sider)

Nr.	Side	ML	LO	AO	Nr.	Side	ML	LO	AO	Nr.	Side	ML	LO	AO
1					7					13				
2					8					14				
3					9					15				
4					10					16				
5					11					17				
6					12					18				

Antal ord (AO): _____

Antal sætninger/meningslængder(ML) _____

Antal lange ord (LO) _____

Beregning: _____

Lixværdien _____

C. Læseværdighed

Ved en lærebogs læseværdighed forstås man en vurdering af tekstens indhold, dens aktualitet og relevans samt om den svarer til bekendtgørelse og fagplan.

Samlet vurdering:
(afmærk med)

5 4 3 2 1

Fagrelevans

Ved vurdering af lærebogens fagrelevans vurderer man først og fremmest sagligheden og fagligheden. Det er vigtigt at stoffet er dækkende i forhold til bekendtgørelse, fagplan og lærervejledning, og at det har en passende sværhedsgrad og dybde. Desuden skal lærebogen være faglig og jourført og uden direkte faglige fejl.

	JA	NEJ
1. Er stoffet dækkende i forhold til fagplan og bekendtgørelse?	☐	☐
2. Har stoffet en varierende dybde og sværhedsgrad svarende til fagplanens indlæringsniveauer?	☐	☐
3. Er det faglige indhold aktuelt, relevant og praksisnært?	☐	☐
4. Er teksten uden direkte faglige fejl?	☐	☐
5. Er der konstateret forvrængninger af det faglige stof/faglige forhold?	☐	☐
6. Er illustrationer/billeder/figurer o.lign. uden faglige fejl?	☐	☐

Progression og sammenhæng

Her vurderer man om stoffet er tilrettelagt således, at der inden for det enkelte afsnit er indarbejdet en stigning i sværhedsgrad og en mulighed for overblik og sammenhæng med andre afsnit i lærebogen.

	JA	NEJ
7. Hænger informationen sammen, således at der i et passende omfang er tilbagevisninger til tidligere gennemgåede afsnit og fremvisninger til senere afsnit, således at den studerende aktivt kan orientere sig i bogen?	☐	☐
8. Er generalisationer og konklusioner rimelige?	☐	☐
9. Er der inden for det enkelte afsnit en stigende grad af kompleksitet og sværhedsgrad i stoffet?	☐	☐

Målgruppen

Her vurderer man om det faglige niveau er passende for den aktuelle målgruppe. Det er vigtigt, at lærebogen tager udgangspunkt i de faglige forudsætninger hos de studerende, som er nævnt i fagplanen.

	JA	NEJ
10. Er stoffet tilpasset målgruppens forståelsesbaggrund?	☐	☐
11. Er stoffet relevant for målgruppen?	☐	☐
12. Er illustrationerne forståelige for målgruppen?	☐	☐

Troværdighed

Her vurderes først og fremmest lærebogens pålidelighed og troværdighed

	JA	NEJ
13. Er bogens fremstilling tilstræbt objektiv?	☐	☐
14. Er bogen redelig og ikke tendentiøs?	☐	☐
15. Er kildehenvisninger og dokumentation i orden i stoffet?	☐	☐
16. Er kildehenvisninger og dokumentation i orden ved illustrationerne?	☐	☐

D. Anvendelighed

Ved en lærebogs anvendelighed vurderer man samspillet mellem lærebogen, læreren, de anvendte arbejdsmønstre og de studerende.

Samlet vurdering:

5 4 3 2 1

(afmærk med j)

Tilgængelighed

En god lærebog på Merkonom- og Teknomuddannelserne er opslagsvenlig og nem at finde rundt i. Dvs. er kolofonen fyldestgørende, register og indholdsfortegnelse i orden, ordforklaringer på plads og der er anvendt margin stikord i et rimeligt omfang af hensyn til opslag. Kan lærebogen desuden anvendes uafhængig af undervisningsform, dvs. at den ikke kræver anvisninger fra læreren for at kunne bruges.

	JA	NEJ
1. Kan lærebogen anvendes som opslagsbog?	☐	☐
2. Er der en fyldestgørende kolofon?	☐	☐
3. Er der et brugbart register og indholdsfortegnelse?	☐	☐
4. Er der ordforklaringer?	☐	☐
5. Er der resuméer eller anden form for oversigtsaktiviteter?	☐	☐
6. Er der marginstikord?	☐	☐
7. Kan den studerende anvende lærebogen uafhængig af undervisningsform?	☐	☐
8. Kræver lærebogen kontinuerlig vejledning af støtte fra lærerens side for at kunne forstås og anvendes?	☐	☐

Fordybelsesmulighed

En god lærebog giver mulighed for fordybelse og i den forbindelse at finde supplerende stof. Er der fx litteraturfortegnelse, fodnoter, kildehenvisninger og dokumentation?

	JA	NEJ
9. Er der litteraturfortegnelse?	☐	☐
10. Er der fodnotehenvisninger i et nødvendigt omfang?	☐	☐
11. Er der kildehenvisninger og dokumentation?	☐	☐

Læseraktivering

En god lærebog er skrevet således, at den aktiverer læseren fx ved plads til indstregninger, plads til marginnotater og måske en række tekstdele, som kan få læseren til ikke alene at stille spørgsmål, men også få lyst at besvare andre.

	JA	NEJ
12. Er der i bogen gjort plads til indstregninger?	☐	☐
13. Er der i bogen gjort plads til egne marginnotater?	☐	☐
14. Er der spørgsmål til teksten eller henvisninger til opgavehæfte?	☐	☐

Anvendelse i undervisningen

En god lærebog på Merkonom- og Teknomuddannelserne skal "spille sammen med" lærerens undervisning. Dvs. at lærebogen skal supplere de almindeligst anvendte undervisningsformer i faget, give plads for at anvende andre undervisningsmidler, være disponeret og skrevet således, at den giver både læreren og især de studerende frihed i undervisningen til at arbejde på de måder, som passer dem læringsmæssigt bedst.

	JA	NEJ
15. Passer lærebogen til de almindeligst anvendte undervisningsformer i faget?	☐	☐
16. Er lærebogen åben for inddragelse af andre undervisningsmidler?	☐	☐
17. Giver lærebogen læreren og de studerende tilstrækkelig med frihed i undervisningen?	☐	☐
18. Giver lærebogen læreren og de studerende tilstrækkelig med styring i undervisningen?	☐	☐
19. Understøtter lærebogen anvendelse af de arbejdsmønstre, som bekendtgørelse, fagplan og lærervejledning peger på bør tilstræbes anvendt i undervisningen?	☐	☐

Vurdering af undervisningsmaterialers kvalitet - opgavesamlingen

Bilag 5b

De følgende sider repræsenterer et sæt spørgeskemaer, som kan anvendes i forbindelse med vurdering af lærebogsmaterialers kvalitet. Skemaerne vurderer aktuelt kvaliteten af lærebogs-materialer på merkonom- og teknonomuddannelserne.

Undersøgelsesmaterialet er udarbejdet ud fra en tillempet opfattelse af undervisning som *collaborativ learning og networks*. Det er en opfattelse af undervisning, som svarer til og matcher udviklingen i voksenpædagogikken præget af selvstændighed og samarbejde. Desuden med fri, let og flexibel adgang til informationer af alle slags med et lærebogsmateriale og en fagplan som ramme og udgangspunkt.

Den bærende tanke er, at de studerende nødvendigvis ikke længere behøver at være i samme rum som læreren. Indlæring kan ske hvor som helst, i nærheden, i hel eller delvise eksterne projektorløb eller som fjernundervisning, og de studerendes gruppesamarbejde ses som en del af selve indlæringsprocessen.

Bedømmelsen af et lærebogsmateriale sker med udgangspunkt i ovennævnte synspunkter og set ud fra 4 vinkler

- A. Læseligheden
- B. Læsbarheden
- C. Læseværdigheden
- D. Anvendeligheden

Hver enkelt punkt vurderes for sig og er opsummeret i skemaet på side 2.

A. Læselighed

Ved et lærebogsmateriales læselighed forstår man materialets visuelle form eller sagt på en anden måde, dets visuelle tilgængelighed. Dette kan vurderes ved, at man ser på materialets layout, og om det er brugervenligt i forhold til den aktuelle uddannelse og målgruppe. Til vurdering af læselighed hører også en vurdering af satsen, ombrydningen og illustrationsmaterialet.

B. Læsbarhed

Ved et lærebogsmateriales læsbarhed forstår man tekstens sproglige form. Dette vurderes ved at se på tekstens niveau, på sætnings- og ordniveauet kombineret med en vurdering af lærebogens lixtal.

C. Læseværdighed

Ved et lærebogsmateriales læseværdighed forstår man en vurdering af tekstens indhold, den aktualitet og relevans samt om den svarer til bekendtgørelse og fagplan.

D. Anvendelighed

Ved et lærebogsmateriales anvendelighed vurderer man samspillet mellem lærebogsmaterialet, læreren, de anvendte arbejdsmønstre og de studerende.

Vurdering af lærebogsmaterialer på Merkonom- og Teknomuddannelserne

Fag: _____

Opgavesamling: _____

Forfatter(ere): _____

Trykår: _____ Udgave: _____ Oplag nr. _____

Analysen er udført af : _____ Den: _____

Samlet vurdering: 5 4 3 2 1
(afmærk med ○)

Kommentar:

Specifikation

(afmærk ○ kun ud for hovedpunkterne A-B-C-D)

A. Læselighed 5 4 3 2 1

1. Tilgængelighed
2. Satsen
3. Ombrydningen
4. Billedmateriale/illustrationer/tegninger

B. Læsbarhed 5 4 3 2 1

1. Tekstniveau
2. Sætningsniveau
3. Ordniveau
4. Lixværdien

C. Læseværdighed 5 4 3 2 1

1. Fagrelevans
2. Progression og sammenhæng
3. Målgruppen
4. Troværdighed

D. Anvendelighed 5 4 3 2 1

1. Tilgængelighed
2. Fordybelse
3. Læseraktivering
4. Samspil med undervisningen

A. Læselighed

Ved en lærebogs læselighed forstår man bogens visuelle form eller sagt på en anden måde, bogens visuelle tilgængelighed. Dette kan vurderes ved, at man ser på bogens layout, og om den er brugervenlig i forhold til den aktuelle uddannelse og målgruppe. Til vurdering af læselighed hører også en vurdering af satsen, ombrydningen og illustrationsmaterialet.

Samlet vurdering:

5 4 3 2 1

(afmærk med ○)

Tilgængelighed

En god lærebog til Merkonom- og Teknomuddannelserne er *brugervenlig* dvs. at bogen er let at håndtere, at formatet ikke er for stort og fylder for meget, at den kan tages i hånden og er opslagsvenlig. Samtidig skal lærebogen have et *layout*, som signalerer saglighed og seriøsitet og farver og design skal give lyst til at arbejde med bogen. Den *tekniske kvalitet* skal være i orden, dvs. at bogen er robust nok til at kunne klare den nødvendige håndtering i forbindelse med hyppig anvendelse, opslag og notater.

Tilgængelighed

JA

NEJ

1. Er *brugervenligheden* i orden?
2. Er *layoutet* i orden?
3. Er lærebogens *tekniske kvalitet* i orden?

Satsen

I satsen skal de anvendte *skrifttyper* være med seriffer, som binder bogstaverne sammen til ord og hindrer forvekslinger. Der skal bruges *kursiv* ved fremhævelse af enkeltord (ikke ved sætninger), *halvfed* ved fremhævelse af sætninger og man bør undgå anvendelse af VERSALER i hele ord og sætninger. *Skriftstørrelse, linielængde og linieafstand* bør være omkring 10-11-12 punkter ligesom *linielængden* ikke må være over 60-65 enheder, hvilket alt sammen kan give læseproblemer. *Afsnitslængden* må ikke være mere end på højst 5 linier ved en en-spaltet tekst og højst 10 linier ved en to-spaltet. *Afsnit* skal markeres med en blind linie eller luft. Der bør vælges fast *forkant* og løs bagkant på spalterne, desuden bør man undgå at have mere end 3 forskellige *størrelser skrift* på en side - det forvirrer læseren.

Satsen

JA

NEJ

5. Er der valgt robuste *skrifttyper* med seriffer?
6. Er *kursiv* kun brugt til at fremhæve enkeltord?
7. Er **halvfed benyttet ved fremhævelse af sætninger**?
8. Er der undgået anvendelse af VERSALER i hele ord og sætninger?
9. Er der ved valg af *skriftstørrelser, linielængde og linieafstand* taget hensyn til at skriften ikke er under 10-11-12 punkter?
10. Er linielængden højst på 60-65 enheder?
11. Er *afsnitslængden* passende?
12. Er der valgt *fast forkant og løs bagkant*?
13. Er der brugt mere end 3 *skriftstørrelser* pr. side?

Ombrydningen

Den tekniske placering af teksten på siden skal være *visuelt tiltrækkende og læsevenlig* med bred *margin* i top og bund samt ikke mere end 2 *spalter* ved højformat og 3 ved bredformat. *Fornoterne* skal være placeret nederst på den side, hvor de tekstmæssigt hører til og *marginnotater* ud for de relevante linier. *Sidenummereringen* skal være tydelig og opslagsvenlig.

Ombrydningen	JA	NEJ
14. Er der en bred margin i top og bund?	☐	☐
15. Er der mere end 2 spalter på højformat?	☐	☐
16. Er fodnoter placeret nederst på den side, hvor de tekstmæssigt hører til?	☐	☐
17. Er marginalnoter anbragt ud for det ord, der skal forklares i den pågældende linie?	☐	☐
18. Er sidenummereringen tydelig og opslagsvenlig?	☐	☐

Billedmateriale, illustrationer og tegninger

I en lærebog bør de have en sådan *kvalitet*, at de kan aflæses i detaljer. Desuden skal de *understøtte teksten* og gerne være *igangsættende*. Billedmateriale m.v. bør være placeret så tæt ved de relevante tekstafsnit og *teksterne* til dem være af diskret størrelse og skrifttype, korte og justeret til forkant med *figurnummereringen i orden*.

Billedmateriale, illustrationer og tegninger	JA	NEJ
19. Understøtter og udvide billedmaterialer/illustrationer/tegninger teksten og er de igangsættende?	☐	☐
20. Er materialet placeret så tæt som muligt ved det relevante afsnit i hovedteksten?	☐	☐
21. Er teksterne til materialet af en diskret størrelse og skrifttype, korte og justeret til forkant?	☐	☐
22. Er figurnummereringen i orden?	☐	☐

B. Læsbarhed

Ved en lærebogs læsbarhed forstår man tekstens sproglige form. Dette kan vurderes ved at se på tekstens niveau, på sætnings- og ordniveauet kombineret med en vurdering af lærebogens lixtal.

Samlet vurdering:

5 4 3 2 1

(afmærk med ○)

Tekstniveau

Ved vurdering af tekstniveauet vurderes især om forfatterne har hold på teksten i sin helhed. I en lærebog til Merkonom- og teknomuddannelserne bør videnskabssproget (fagsproget) være dominerende, men dog med dagligsprog indpasset i det omfang, hvor det fremmer kommunikationen af det faglige stof. Fremstillingen bør desuden være saglig og tage udgangspunkt i fagplanen, i faget og i sammenhænge, som målgruppen kender i forvejen. Stoffet skal være logisk opbygget med god disponering, med oversigter og resuméer samt med en så struktureret fremstilling at den er let overskuelig.

	JA	NEJ
1. Er andelen af anvendt videnskabssprog/fagsprog i teksten stor?	☐	☐
2. Er fremstillingen saglig?	☐	☐
3. Tager stoffet udgangspunkt i fagplanen, i faget og i noget som læseren kender til i forvejen?	☐	☐
4. Er informationerne logisk opbygget?	☐	☐
5. Er der en god disponering af stoffet set i forhold til fagplanens krav?	☐	☐
6. Er der oversigt/resuméer med passende mellemrum?	☐	☐
7. Er fremstillingen struktureret, så de centrale pointer ikke gemmer sig mer end nødvendigt i teksten?	☐	☐
8. Er fremstillingen overskuelig?	☐	☐

Sætningsniveauet

Ved vurdering af sætningsniveauet vurderer man især om informationerne er formidlet ved hjælp af et godt sprog og en god rytme i teksten. Indledningen skal fx give lyst til at læse videre, sproget bør være velfungerende og teksten henvende sig til den relevante målgruppe. Desuden bør teksten veksle mellem korte og lange sætninger i en god rytme - gerne med udsagnsled og grundled placeret i nærheden af hinanden. Sætningerne bør ikke være over 20-22 ord og indeholde mere end 2 informationer pr. sætning. For mange indskudte sætninger gør teksten svær at læse.

	JA	NEJ
9. Appellerer de enkelte afsnits indledninger til at læse videre med interesse?	☐	☐
10. Er sproget velfungerende/levende/nuanceret?	☐	☐
11. Henvender teksten sig til målgruppen?	☐	☐
12. Veksler sætningerne mellem korte og lange sætninger?	☐	☐
13. Er udsagnsled og grundled ofte placeret tæt ved hinanden?	☐	☐
14. Er sætningerne ofte under 22-25 ord?	☐	☐
15. Er der ofte kun en eller to informationer pr. sætning?	☐	☐
16. Er der ofte indskudte sætninger?	☐	☐

Ordniveauet

Ved vurdering af ordniveauet vurderer man tekstens præcision. I en lærebog til Merkonom- og Teknonomuddannelserne bør der være et passende antal fagudtryk og fremmedord, da det er bogens formål at give læseren mulighed for at lære fagets termer. Vanskelige og nye ord bør forklares, tegnsætning og stavning være korrekt og teksten bør være skrevet sprogligt mere aktivt end passivt. Det aktive sprog er handlingsorienteret. Det passive sprog fremmedgør læseren fra teksten. (de foregående sætninger er skrevet i passivt sprog).

	JA	NEJ
17. Er det generelle indtryk, at der er anvendt for mange fagudtryk og fremmedord?	☐	☐
18. Er vanskelige og nye ord forklaret?	☐	☐
19. Er tegnsætning og stavning generelt i orden?	☐	☐
20. Er der brugt mere aktivt end passivt sprog?	☐	☐

Lixværdien

Læsbarhedsindex (forkortet LIX) er et mål for den sproglige sværhedsgrad i en tekst. En fagtekst i en lærebog til Merkonom- og Teknomuddannelserne bør ikke have et lixtal meget over 55-60. Kan lixtallet holdes mellem 45 og 55, må det betegnes som en passende sværhedsgrad. Lixallet kan ikke stå alene. En tekst vurderes også ud fra mange af de andre kriterier, som vist i denne analyse.

Lixværdien beregnes ud fra formlen:
$$\frac{\text{Antal ord}}{\text{Antal sætninger(meningslængder)}} + \frac{\text{Lange ord x 100}}{\text{Antal ord}} = \text{Lixallet}$$

Beregningen sker i en lærebog som en stikprøveberegning og er udført på nedenstående blanket.

BEREGNING

Opgavesamling: _____

Forfatter: _____

Trykår: _____ Udgave: _____ Oplag nr. _____

Forlag: _____

Analysen er udført af: _____

Stikprøve (10% af en lærebogs samlede antal sider)

Nr.	Side	ML	LO	AO	Nr.	Side	ML	LO	AO	Nr.	Side	ML	LO	AO
1					7					13				
2					8					14				
3					9					15				
4					10					16				
5					11					17				
6					12					18				

Antal ord (AO): _____

Antal sætninger/meningslængder(ML) _____

Antal lange ord (LO) _____

Beregning: _____

Lixværdien _____

C. Læseværdighed

Ved en opgavesamlings læseværdighed forstår man en vurdering af opgavernes indhold, deres aktualitet og relevans samt om de svarer til bekendtgørelse og fagplan.

Samlet vurdering:
(afmærk med ○)

5 4 3 2 1

Fagrelevans

Ved en god opgavesamlings fagrelevans vurderer man først og fremmest sagligheden og fagligheden, dvs. om den er inddelt i fagrelevante afsnit, om opgaverne ligger inden for de faglige rammer, om opgaverne er tilpasset fagplanens indlæringsdybder, om opgaverne kan løses og løses med udgangspunkt i fagplan og lærebog, om opgaverne er praksisnære, aktuelle og relevante og uden faglige fejl.

	JA	NEJ
1. Er opgavesamlingen inddelt i fagrelevante afsnit	☐	☐
2. Ligger opgaverne indenfor bekendtgørelsen og fagplanens rammer?	☐	☐
3. Er det enkelte afsnits opgaver samlet set afpasset efter fagplanens indlæringsniveauer?	☐	☐
4. Kan opgaverne løses med udgangspunkt i lærebog og fagplan?	☐	☐
5. Behandler opgaverne i et rimeligt omfang praksisnære og aktuelle problemstillinger?	☐	☐
6. Er opgaverne uden faglige fejl?	☐	☐
7. Er opgavernes illustrationer m.v. uden faglige fejl?	☐	☐

Progression og sammenhæng

I en god lærebog er opgaverne tilrettelagt således, at der inden for det enkelte afsnit og i den enkelte opgave er indarbejdet en stigning i sværhedsgrad og en mulighed for overblik og sammenhæng med andre afsnit og opgaver.

	JA	NEJ
8. Er der faglig og pædagogisk progression og variation i det enkelte afsnits opgavesamling og i hele opgavehæftets samling af opgaver set i forhold til fagplanens indhold, taxonomien og arbejdsmønstrene? Spørgsmålet besvares i en analyse i vedlagte skema afsnit for afsnit.	☐	☐

D. Anvendelighed

Ved en opgavesamlings anvendelighed vurderer man dens samspil med undervisningssituationen.

Samlet vurdering:

5 4 3 2 1

(afmærk med ○)

Tilgængelighed

En god opgavesamlings tilgængelighed består i om den er nem at finde rundt i for den studerende, og om er den "opslagsvenlig".

	JA	NEJ
1. Er der et brugbart opgaveregister og indholdsfortegnelse?	☐	☐
2. Kan opgaverne løses uden kontinuerlig vejledning og støtte fra lærerens side.	☐	☐
3. Kan den studerende anvende opgavehæftet og løse opgaverne uafhængig af undervisningsform og arbejdsmønster?	☐	☐

Fordybelsesmulighed og læseraktivering

Der skal i en god opgavesamling til Merkonom- og Teknomuddannelserne være muligheder for øvelse og fordybelse, hvilket vil sige at der bør mulighed for supplerende opgavemateriale i både bredde og dybde.

	JA	NEJ
4. Er antallet af opgaver stort nok til at give mulighed for ekstra indsats og fordybelse og en ekstra læringsindsats?	☐	☐
5. Giver opgaverne den studerende tilstrækkeligt med interessante og intellektuelle udfordringer?	☐	☐
6. Aktiverer opgaverne de studerende i et passende omfang i undervisningen?	☐	☐

Samspil med undervisningen

I en god opgavesamlings vil opgaverne samlet set være differentieret således, at de kan "spille sammen med" lærerens undervisning.

	JA	NEJ
7. Er antallet af opgaver stort nok til at støtte undervisningen i alle afsnit og lektioner?	☐	☐
8. Understøtter opgaverne de i faget og undervisningen anvendte arbejdsmønstre og undervisningsformer?	☐	☐

Opgaveanalyse

Analyseskema til brug ved registrering af opgavesamlingens opgaver, opgavetyper, teksonomiske niveau og deres mulighed for at indgå i forskellige arbejdsmønstre. Skemaet udfyldes ved at hele opgavesemlingen gennemgås afsnit for afsnit, således at der for hvert afsnit udfyldes et skema. De i skemaet anvendte forkortelser er forklaret i vedhæftede bilag.

Spørgeskema vedr. faget

Bilag 6

Kære underviser

Din skole og dit fag indgår i år i en stikprøveundersøgelse, der skal være med til at sikre og udvikle kvaliteten i merkonom- og teknonomuddannelserne.

Din besvarelse skal først og fremmest bruges til at inspirere ministeriet til at igangsætte nøjere undersøgelser af utilfredsstillende forhold. Besvarelsen skal kun omfatte det fag, som er udtrykket.

Vi beder dig derfor udfylde skemaet på modstående side.

Du udfylder skemaet således:

Dit svar anføres ved at sætte kryds i en af de små kasser ud for det svar, som bedst udtrykker din mening om spørgsmålet. Der er følgende svarmuligheder:

- 5 = meget tilfreds/meget anvendelig
- 4 = tilfreds/anvendelig
- 3 = neutral
- 2 = utilfreds/mindre anvendelig
- 1 = meget utilfreds/helt uanvendelig

Din besvarelse behandles fortroligt og anonymt.

Fremgangsmåde:

1. Brug kuglepen eller tusch (ikke blyant).
2. Sørg for, at krydset sættes inden for firkantens rammer, sådan . Hvis du fortryder et svar, udfyldes den forkerte firkant således og derefter sættes kryds i den rigtige firkant.
3. Svar så vidt muligt på alle spørgsmål. Et "ved ikke" svar angives ved at undlade afkrydsning.
4. Afriv selve spørgeskemaet og læg det i medfølgende kuvert sammen med de studerendes besvarelser.

Skolens samt fagets kodenumre fremgår af ledsagebrevet.

Såfremt du har uddybende kommentarer til enkelte spørgsmål eller til faget som helhed, er du velkommen til at skrive dem på bagsiden af spørgeskemaet.

På forhånd tak for hjælpen.

Med venlig hilsen

Niels Jørgen Nordbøge
Undervisningsinspektør

**Merkonom- &
Teknomuddannelserne
- Faglærer**

1. Personlige oplysninger

- 1.1 Jeg underviser på (skolens navn): _____ Skolenr.
- 1.2 Jeg underviser i (fagets navn): _____ Fagkode:
- 1.3 Ansættelsesforhold: Ansat i erhvervslivet Selvstændig Fuldtidsansat ved skolen
- 1.4 Undervisningserfaring ved merkonom- eller teknomuddannelserne: 0-1 år 2-4 år o. 5 år
- 1.5 I hvilket omfang besk æftiger du dig i øjeblikket med faget i praksis? Meget Lidt Slet ikke
- 1.6 I hvilket omfang deltager du i møder med faglederen? Meget Lidt Slet ikke

Den vejledende fagplan med tilhørende lærervejledning er styrende for undervisningens indhold. Derudover kan man få hjælp via faglederordningen. De anvendte undervisningsmaterialer er også vigtige for undervisningen.

Derfor vil vi nedenfor have din mening om netop disse forhold.

2. Fagplanen

	5 Meget tilfreds/ Meget anvendelig	4 Tilfreds/ Anvendelig	3 Neutral	2 Utilfreds/ Mindre anvendelig	1 Meget utilfreds/ Helt uanvendelig
2.1 Hvordan vurderer du alt i alt fagets brugbarhed i forhold til erhvervslivets behov?	☐	☐	☐	☐	☐
2.2 Hvordan vurderer du emnernes indbyrdes vægtning i faget?	☐	☐	☐	☐	☐
2.3 Hvordan vurderer du det faglige niveau i forhold til den afsatte undervisningstid?	☐	☐	☐	☐	☐
2.4 Hvordan vurderer du de studerendes forudsætninger for at følge undervisningen i faget?	☐	☐	☐	☐	☐
2.5 Hvordan vurderer du fagets brugbarhed som grundlag for de studerendes fortsatte merkonom- eller teknomuddannelse?	☐	☐	☐	☐	☐
2.6 Hvordan vurderer du eksamensformen?	☐	☐	☐	☐	☐

3. Lærervejledningen

3.1 I hvilket omfang er du tilfreds med ministeriets lærervejledning?	☐	☐	☐	☐	☐
---	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

4. Faglederordningen

4.1 I hvilket omfang er du tilfreds med faglederordningen?	☐	☐	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

5. Undervisningsmaterialer

5.1 I hvilket omfang er du tilfreds med de benyttede lærebøger?	☐	☐	☐	☐	☐
5.2 I hvilket omfang er du tilfreds med en eventuel opgavesamling?	☐	☐	☐	☐	☐
5.3 I hvilket omfang er du tilfreds med VDI?	☐	☐	☐	☐	☐

Spørgeskema vedr. lærematerialer

Bilag 7

Kære underviser

Din skole og dit fag indgår i år i en stikprøveundersøgelse, der skal være med til at sikre og udvikle kvaliteten i merkonom- og teknonomuddannelserne.

Din besvarelse skal sammen med en analyse af de studerendes vurdering af materialerne samt en intern teknisk og tekstmæssig analyse indgå i en samlet evaluering af lærematerialernes kvalitet.

Forlag og forfattere vil få stillet analyseresultatet til rådighed med henblik på forbedringer af lærematerialet.

Ud over personlige oplysninger indeholder spørgeskemaet 33 udsagn, som vi vil bede dig tage stilling til. Dit svar anføres ved at sætte kryds i en af de små kasser ud for det svar, som bedst udtrykker din mening. Der skal sættes 2 krydser ud for hvert udsagn.

Det første kryds angiver **vægtningen**, dvs. hvor meget det pågældende forhold betyder for dig i forbindelse med undervisningen, fx om opgaverne er aktuelle.

De 5 svarmuligheder udtrykker følgende: 5 = meget vigtigt, 4 = vigtigt, 3 = neutral, 2 = ikke vigtigt, 1 = uden betydning.

Det andet kryds angiver selve **målingen**, fx hvor tilfreds er du med det pågældende forhold. De 5 svarmuligheder udtrykker følgende: 5 = meget tilfreds, 4 = tilfreds, 3 = neutral, 2 = utilfreds, 1 = meget utilfreds.

Fremgangsmåde:

1. Brug kuglepen eller tusch (ikke blyant).
2. Sørg for, at krydset sættes inden for firkantens rammer, sådan . Hvis du fortryder et svar, udfyldes den forkerte firkant således og derefter sættes kryds i den rigtige firkant.
3. Svar så vidt muligt på alle spørgsmålene. Et "ved ikke" svar angives ved at undlade afkrydsning.
4. Afriv selve spørgeskemaet og læg det i medfølgende kuvert sammen med de studerendes besvarelser.

Skolens, fagets og undervisningsmaterialets kodenumre fremgår af ledsagebrevet.

Såfremt du har uddybende kommentarer til undersøgelsen som helhed eller til enkelte spørgsmål, er du velkommen til at skrive dem på bagsiden af spørgeskemaet eller medsende dem på et separat papir.

På forhånd tak for hjælpen

Med venlig hilsen

Niels Jørgen Nordbøge
Undervisningsinspektør

**Merkonom- &
Teknomuddannelserne
- Faglærer**

1. Personlige oplysninger

1.1 Jeg underviser på (skolens navn): _____ Skolenr. |_|_|_|_|

1.2 Jeg underviser i (fagets navn): _____ Fagkode: |_|_|_|_|

1.3 Ansættelsesforhold: Ansat i erhvervslivet Selvstændig Fuldtidsansat ved skolen

1.4 Undervisningserfaring ved merkonom- eller teknomuddannelserne: 0-1 år 2-4 år o. 5 år

1.5 I hvilket omfang beskæftiger du dig i øjeblikket med faget i praksis? Meget Lidt Slet ikke

1.6 Hvilken lærebog og opgavesamling anvender du (skriv forfatternavn(e)): _____ Kode |_|_|_|

	Hvilken betydning har det pågældende forhold for dig?					Hvordan bedømmer du det pågældende forhold?				
	Meget vigtigt	Vigtigt	Neutral	Ikke vigtigt	Uden betydning	Meget tilfreds	Tilfreds	Neutral	Utilfreds	Meget utilfreds
Lærebogen og evt. tilhørende opgavehæfte bør være let at anvende, let at arbejde med, overskuelig og læselig. Opgavernes antal og sværhedsgrad skal afspejle fagplanens emner og niveau.										
Disse mål danner udgangspunkt for nedenstående udsagn, som vi beder dig tage stilling til.										
2. Lærebogens fremstillingskvalitet	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2.1 Lærebogens udseende giver mig lyst til at arbejde med den.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.2 Lærebogen er holdbar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.3 Lærebogens illustrationer understøtter og udvider teksten.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Lærebogens tekstmæssige kvalitet	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3.1 Lærebogens stof er godt disponeret.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.2 Lærebogen har sammendrag og resuméer med passende mellemrum.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.3 Lærebogen har et godt stikordsregister.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.3 Sproget er velfungerende/levende og nuanceret.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.4 Vanskelige ord og nye fagudtryk er forklaret.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Lærebogens faglige kvalitet	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4.1 Det faglige indhold er aktuelt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.2 Det faglige indhold er relevant for de studerende.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.3 Det faglige indhold er praksisnært og kan anvendes.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.4 Stoffet i lærebogen er dækkende i forhold til fagplanen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.5 Teksten er uden faglige fejl.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.6 Informationerne hænger sammen, således at der i et passende omfang er tilbagevisninger til tidligere gennemgåede afsnit og fremvisninger til senere afsnit, således at den studerende aktivt kan orientere sig i bogen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

**Merkonom- &
Teknomuddannelserne
- Faglærer**

4.7	Stoffet er tilpasset de studerendes forståelsesbaggrund.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4.8	Kildehenvisninger og dokumentation er i orden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5.	Lærebogens anvendelighed i undervisningen	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5.1	Lærebogen kan anvendes som opslagsbog.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5.2	Lærebogen er god at anvende både ved klasseundervisning og ved hjemmearbejde.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5.3	Lærebogen er anvendelig som opslagsbog i forbindelse med opgaveløsning.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6.	Opgavehæftets faglige kvalitet (udfyldes kun, såfremt der findes en opgavesamling)	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
6.1	Opgaverne er aktuelle.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6.2	Opgaverne er praksisnære.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6.3	Opgaverne dækker læreplanen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6.4	Opgavernes faglige niveau er i orden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6.5	Der er tilstrækkeligt med opgaver.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6.6	Opgaverne kan løses med udgangspunkt i lærebogen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7.	Opgavehæftets anvendelighed i undervisningen	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
7.1	Opgavehæftet kan anvendes af de studerende uden vejledning fra mig, fx til hjemmearbejde.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7.2	Der er tilstrækkeligt med øvelsesopgaver.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7.3	Der er tilstrækkeligt med problemopgaver.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7.4	Opgaverne giver mulighed for, at de studerende kan arbejde på fagplanens indlæringsniveauer med stigende sværhedsgrad.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7.5	Opgavehæftet har en god sammenhæng med lærebog og fagplan.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7.6	Opgavehæftet er let at anvende i undervisningen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8.	Opgavehæftets tekstmæssige kvalitet	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
8.1	Opgavehæftet er godt disponeret	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8.2	Opgaverne er lette at læse og forstå.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Evt. kommentarer: _____

Merkonom- & Teknomuddannelserne

Bilag 8

Navn på modtager af blanketten

Skolen har indgået aftale med:

Firmanavn:

Adresse:

Telefon:

Fax:

Kontaktperson:

Stilling:

Træffes bedst:

Med venlig hilsen

Skolens stempel

Skolens kontaktperson

Telefoninterview udført den
af

Virksomhed:

Kontaktperson:

1. Virksomhedsoplysninger

1.1. Virksomhedstype

Fremstilling Handel Service

1.2. Antal ansatte

0-5 6-20 21-100 101 –

2. Virksomhedens uddannelsespolitik

2.1. Udarbejdes der uddannelsesplaner for virksomhedens enkelte medarbejdere?

Ja Nej Ved ikke

Evt. kommentarer:

2.2. Tilskynder virksomheden aktivt medarbejderne til at efteruddanne sig?

Ja Nej Ved ikke

Evt. kommentarer:

2.3. Lægger virksomheden vægt på, at efteruddannelse i videst muligt omfang kan ske uden for normal arbejdstid?

Ja Nej Ved ikke

Evt. kommentarer:

2.4. Får medarbejderne refunderet deres udgifter i forbindelse med efteruddannelse?

Nej

Ja

Bøger

Kursusgebyr

Transport

Lønkomensation

Evt. kommentarer:

3. Merkonom- og teknonomuddannelserne

3.1. I hvilket omfang kender man til merkonomuddannelsen teknonomuddannelsen?

Meget

Lidt

Intet

Evt. kommentarer:

3.2. Er uddannelsens faglige niveau passende?

Ja

Nej

Ved ikke

Evt. kommentarer:

3.3. Indgår merkonomuddannelsen teknonomuddannelsen i virksomhedens overvejelser, når der tænkes efteruddannelse af medarbejdere?

Ja

Nej

Ved ikke

Evt. kommentarer:

3.4. Betragter virksomheden det som et plus, at ansøgere til stillinger har gennemført en merkonomuddannelse teknonomuddannelse?

Ja

Nej

Ved ikke

Evt. kommentarer:

3.5. Medfører en gennemført merkonomuddannelse teknonomuddannelse

Lønforhøjelse

Forfremmelse/større ansvar

Nye arbejdsopgaver

Evt. kommentarer:

4. Fremtidige uddannelsesbehov

4.1. Inden for hvilke fagområder forventer man stigende behov for efteruddannelse?

5. Virksomhed – skole

5.1. Kan skolen gøre mere for at forbedre samarbejdet mellem virksomhed og skole?

Ja

Nej

Ved ikke

Evt. kommentarer:

6. Afslutning

Tak fordi De ville medvirke ved interviewet.

Spørgeskema vedr. uddannelsen

Bilag 9

Kære dimittend

Din skole og dit speciale indgår i år i en stikprøveundersøgelse, der skal være med til at sikre og udvikle kvaliteten i merkonom- og teknonomuddannelserne.

Vi er meget interesseret i at høre om dine erfaringer med uddannelsens anvendelighed i praksis. Vi beder dig derfor om at udfylde skemaet på modstående side.

På skemaet er anført nogle koder vedr. skole, uddannelse mv., som vi selv udfylder i forbindelse med efterbehandling af svarene.

Der er afsat plads til at knytte korte kommentarer til svarene på de enkelte spørgsmål.

Din besvarelse behandles fortroligt og anonymt.

Vi beder dig afrive selve spørgeskemaet og tilbagesende det i medfølgende frankerede kuvert.

På forhånd tak for din deltagelse.

Med venlig hilsen

Niels Jørgen Nordbøge
Undervisningsinspektør

Bilag 9
**Merkonom- &
Teknomuddannelserne
- Dimittender**

1. Personlige oplysninger	
1.1	På hvilken skole afsluttede du din merkonom- eller teknomuddannelse? Skole _ _ _ _
1.2	Hvilken merkonom- eller teknomlinie har du? Linie _ _ _ _
1.3	Min teoretiske baggrund for at begynde uddannelsen var Kode _ _ _ _
1.4	Min praktiske baggrund for at begynde uddannelsen var Kode _ _ _ _
1.5	I hvilket omfang beskæftiger du dig i dag med dit valgte merkonom- eller teknomspeciale? 5 4 3 2 1 Meget ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Slet ikke
2. Vurdering af uddannelsen	
2.1	Hvordan er dit helhedsindtryk af uddannelsen? 5 4 3 2 1 Udmærket ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Dårlig
2.2	Har uddannelsen i det store og hele levet op til dine forventninger? 5 4 3 2 1 Ja, meget ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Nej, slet ikke
2.3	Hvordan vurderer du uddannelsens anvendelighed i forhold til din nuværende arbejdssituation? 5 4 3 2 1 Meget anvendelig ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Helt uanvendelig
2.4	I hvilket omfang vurderer du, at uddannelsen som helhed har forbedret dine karrieremuligheder? 5 4 3 2 1 Meget ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ uden betydning

Uddannelsesstyrelsens håndbogsserie

I denne serie udsender Uddannelsesstyrelsen publikationer med baggrundsorientering om lovgivningen, uddannelser og enkelte fag samt vejledninger om god praksis mv. Håndbøgerne er rettet mod uddannelsernes drift.

I 2000 og 2001 er følgende udkommet eller under udgivelse i serien:

2000

- Nr. 1: Vejledning om PPR - pædagogisk-psykologisk rådgivning (UVM 5-358) (Grundskolen)
- Nr. 2: Undervisning af børn med særlige behov for støtte på grund af bevægelseshandicap (UVM 5-348)
- Nr. 3: Projekt opgaven i 1999 (UVM 5-351)
- Nr. 4: Danskundervisning og aktivering i samspil (UVM 9-051)
- Nr. 5: Vejledning om kemikaliehåndtering på htx (UVM 6-269)
- Nr. 6: Samarbejde og kommunikation. Undervisningsvejledning til almen voksenuddannelse (UVM 9-043) (Voksenuddannelser)
- Nr. 7: Værkstedsundervisning. Undervisningsvejledning til almen voksenuddannelse (UVM 9-044) (Voksenuddannelser)
- Nr. 8: Billedkunst. Undervisningsvejledning til almen voksenuddannelse (UVM 9-045) (Voksenuddannelser)
- Nr. 9: Uddannelses- og erhvervsvejledning. Undervisningsvejledning til almen voksenuddannelse (UVM 9-046) (Voksenuddannelser)
- Nr. 10: Supplement 1. Bibliografi over publicerede FoU-projekter på erhvervsskoleområdet (UVM 7-3xx) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 11: VISITATION. Vejledning om sprogcentrenes visitation til undervisning i dansk som andetsprog for voksne (UVM 9-052) (Voksenuddannelser)
- Nr. 12: Prøver Evaluering Undervisning. Dansk 2000 (UVM 5-368) (Grundskolen)
- Nr. 13: Prøver Evaluering Undervisning. Matematik. Fysik/Kemi 2000 (UVM 5-366) (Grundskolen)
- Nr. 14: Prøver Evaluering Undervisning. Fremmedsprog 2000 (UVM 5-369) (Grundskolen)
- Nr. 15: Prøver Evaluering Undervisning. Praktiske fag 2000 (UVM 5-367) (Grundskolen)
- Nr. 16: Projekt opgaven i 2000 - en analyse af den skriftlige udtalelse (UVM 5-365) (Grundskolen)
- Nr. 17: Orientering om folkeskolens afsluttende prøver 2001 (UVM 5-371) (Grundskolen)

2001

- Nr. 1: Inspiration og ideer til udarbejdelse af lokale undervisningsplaner. (UVM 7-xxx) (Erhvervsfaglige uddannelser)
- Nr. 2: Håndbog for udvikling af kvalitet og effektivitet for merkonom- og teknomuddannelserne (UVM 9-054) (Voksenuddannelser)
- Nr. 3: KLARE MÅL Dansk: Faghæfte 1 (UVM 5-xxx) (Grundskolen)
- Nr. 4: KLARE MÅL Matematik: Faghæfte 12 (UVM 5-xxx) (Grundskolen)
- Nr. 5: KLARE MÅL Almene kompetencer: Faghæfte x (UVM 5-xxx) (Grundskolen)

Publikationerne kan købes hos Undervisningsministeriets forlag eller hos boghandlere. Visse publikationer er trykt i meget begrænset oplag og kan derfor kun rekvireres i ganske særlige tilfælde mod betaling af et ekspeditionsgebyr.

*På UVM's website findes en oversigt over temahæfter udgivet i 1999 og 2000 på adressen:
<http://www.uvm.dk/katindex.htm>*